DRAUGAS

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1966 METAI, BIRŽELIO MĖNESIO 11 D. / JUNE 11, 1966 / PART TWO NR. 136 (23)

PROPAGANDA IR POLITIKA MOKSLO VARDU

Mažoji "lietuviškoji" tarybinė enciklopedija

PRANAS ČEPĖNAS

1966 m. pradžioje buvo išspausdintas minimos enciklopedijos pirmasis tomas, apimąs A—J (imtinai) raides, kiekvienas puslapis turi tris skiltis, iš viso 736 puslapiai. Iliustracijos gan menkos, popierius vidutinio gerumo.

Pagaliau... pagaliau...

Prieš kokius 8 metus okupuotoje Lietuvoje buvo pasinešta spausdinti 12 didelių tomų enciklopedija, buvo sudaryta redakcija, sukomplektuotas techniškasis personalas ir pradėta reklamuotis, kad redagavimo darbas dirbamas stachanovietiškai.

Darbas buvo dirbamas, bet to darbo rezultatų nebuvo. Pagaliau, užuot 12 tomų dabar žadama išspausdinti tik 3 tomų mažąją enciklopediją. Negi valstybė pritrūko 12 tomų enciklopedijai lėšų? Iš tikrųjų ne lėšų reikalas vilkino enciklopedijos parengimo darbą, bet redaktorių atsakomybės baimė, laisvės stoka tokiam darbui dirbti. Iš patyrimo žinau, kad okupacijų metu (rusų bolševikų ir nacių vokiečių) tada Lietuvoje leidžiamoji Lietuviškoji Enciklopedija visai sušlubavo. Nepriklausomoje Lietuvoje Lietuviškajai Enciklopedijai leisti jokių cenzūrinių trukdymų nebuvo.

Pirmuoju bolševikmečiu Lietuviškai Enciklopedijai niekas nesutiko rašyti Hitlerio biografijos, o kai šią biografiją parašė redakcijos narys, tai ji ilgokai keliavo nuo vieno cenzoriaus pas kitą, kol pagaliau kažkoks komunistų partijos sekretorius leido ją spausdinti.

Ne kitokia padėtis buvo vokiečių nacių okupacijos metu. Iš anksto redakcija buvo įspėta nespausdinti žydų mokslininkų biografijų, o kitų tautų mokslininkai,nešioją Abraomo ar Dovydo vardą, buvo kruopščiai tyrinėjami — reikėjo, remiantis vokiškais biografiniais žodynais, įrodyti tokių mokslininkų arišKumą.

Ar galima tokiose, politikos apspręstose sąlygose dirbti, rodyti spartą, pasiimti atsakomybę? Reik manyti, kad ne lengvesnes sąlygas turi ir Mažoji "lietuviškoji" tarybinė enciklopedija.

Kur "lietuviškosios" enciklopedijos lietuviškumas?

Kasgi šioje tarybinėje enciklopedijoje yra lietuviškiausia? Atidžiai minimą enciklopediją pavarčius, drąsiai galima teigti, kad joje, greta lietuvių kalbos dalykų, lietuviškiausi yra vandenvardžiai: ežerai, upės, bet ir čia su mažu bet..., kadangi tarybinėje "lietuviškoj" enciklopedijoj visai nerandame lietuviškais vardais upių, ežerų, kurie yra už okupuotos Lietuvos sienų, kad nesužadintų lietuviuose 'imperialistinių nusiteikimų', todėl visai neįdėti ir Mažosios Lietuvos vandenvardžiai — nėra Alnos, Gilijos, Garduvos upių ir kt.

Toji pat 'taisyklė' taikoma ne tik vandenvardžiams, bet ir vietovardžiams. Ir ne dėl paklaidos, bet dėl "vyresniojo brolio" įsakymo nerasite tarybinėje "lietuvių" enciklopedijoje įprastinių Lietuvos vietovardžių: Ašmenos, Brėslaujos, Balstogės, Brastos, kuri keičiama į Brestą, Gardino, Gervėčių, Horodnicos, Augustovo ir kt. Taip pat išleidžiami Mažosios Lietuvos vietovardžiai — Girdava, Gumbinė, Įsrutis ir kt.

Okupuotos Lietuvos kaimai paminimi tie, kur buvo nelegali komunistų kuopelė arba gegu-

A. Lietuvninkienė — Keramika
Iš Lietuvių dailės studijos parodos ..69 meno galerijoje, Chicagoje...

žės pirmosios proga buvo iškelta raudona vėliava. Antabaltės k. (Utenos aps.) tikrai nebūtų matęs tarybinės enciklopedijos, jeigu ten nebūtų žuvęs jefreitorius (grandinis, mano vertimas) D. Čiumakas ir viršila Medveckis, kuriems yra suteiktas Tarybų Sąjungos didvyrio titulas.

Vietovardžiai yra lankstesni, kaip vandenvardžiai, ir juos redakcija panaudoja propagandos reikalui, pvz. Ablingos k., Andriejavo vls., išspausdintas toks aprašas: "1941 VI 23 vokiški fašistai ir vietiniai buržuaziniai nacionalistai padegė kaimą ir sušaudė 42 gyventojus". Sušaudytų tarpe pažymi tik du aktyvistu. Iš tokio aprašo išvada būtų tokia, kad "buržuaziniai nacionalistai sudegino kaimą ir sušaudė buržuazinius nacionalistus".

Iš tikrųjų, Ablingos kaimo gyventojai buvo iššaudyti ir kaimas sudegintas, kada vokiečiai ten surado nukautus du savo karius. Iš tolimesnės istorinės praeities "lietuviškoji" enciklopedija rašo apie Auseniškių kaimą ir dvarą, Vievio apylinkėje, kuris 1831 m. esą sudegęs, susikovus sukilėliams su caro kariuomenės daliniais.

Apie šią vietovę istorinė tiesa tokia: Auseniškių dvaras ir kaimas priklausė V. Matusevičiaus, Trakų aps. sukilėlių būrio vado, tėvui. Netoliese kaimo sukilėliai susikovė su rusų caro kariuomenės daliniais, kuriems vadovavo pulkininkas Verzilinas, pasižymėjęs gyventojų skerdynėmis Ašmenoje. Jis, pasitraukdamas iš kautynių lauko ir keršydamas sukilėlių būrio vadui, sudegino Auseniškius.

Ir dar vienas pavyzdys, aprašant Ibėnų kaimą, visai neminima, kad Kauno gubernatorius Muravjovas, generalgubernatoriaus Muravjovo - Koriko sūnus, 1864 m. pasiuntė kariuomenės baudžiamąjį būrį į Ibėnus, netoliese Kauno, kuris kaimą sudegino, gyventojus išsivarė, vėliau juos ištrėmė ir iš Lietuvos. Į

(Nukelta į 6 psl.)

L. Bildušaitė — Lino raižinys
Iš Lietuvių dailės studijos parodos, šiandien 7 val. 30 min. vak. atidaromos 69 galerijoje, Chicagoje.

TEATRINĖS KRITIKOS PRAŠMATNYBĖS

IR ŠIŲ PASTANGŲ VĖSUS ATOVEIKIS

ST. MERINGIS

Pagalbinės teatrinei kultūrai intervencijos susikerta su tuščiavidurės reiklamos hiperbolėmis, su naiviais ar archaiškais pasireiškimais.

Iš ankstyvesnės išeivijos esame paklusniai pasiskolinę, noriai perėmę palinkimą į perdedamo titulavimo, beribio liaupsinimo reklamą. Žvaigždžių bei žvaigždynų išeiviškose padangėse, lygiai kaip ir hiperbolėmis skriejančių kometų niekad nepristinga. Ar tai jau nevirto narciziškumo skiepijimo epidemija?

Ir debiutantai, ir susendintos "vilkės" bei sendinami "vilkai", o ypač iš kitur atkeliavę (!) būtinai privalo būti iškelti iki didžiųjų planetų apimties: garsinimo mastas ir tūris siekia kosmiškų aukštybių! Šiurpu darosi, jog be pritaikyto ir išsamaus kosmografijos vadovėlio savųjų žvaigždėtų kūnų ir mėnuliukų jau ir surūšiuoti nepajėgsime. Juokingiausia, jog ir jaunesniųjų kartos tais žvangėjimais, spindėjimais ima žavėtis: jų trokšta, laukia, geidžia! Liga, atrodo, užkrečiama arba paveldima.

Lydi mūsuosius žingsnius įvairūs kazusai. Sakysim, sprandikaulio be reikalo lenkimas (gal vergiškumo komplekso neatsikratymas?), nereikšmingomis svetimomis nuomonėmis pasigardžiavimas (bet čia kita istorija, jos verčiau neliesime).

Menuose ypač mėgiamas archaiškas konservatizmas, o greta (kad ir dailėje) laikinomis, "madingomis" formomis per ūmus apsižavėjimas, linkui jų lyg ir aklas iš paskos trepsėjimas. Ar ne to dėka ir specifinė kūrybinė apraiška, tautinis savitumas sunkiu sapnu užmiega? Tartum, vien tam, kas prieš penkias dekadas buvo gyvastinga, privalome sentimentus rodyti. Arba vien žabalam pamėgdžiojimui esame apsigimę?..

Laimei, esama spinduliuojančių išimčių! Kur turinys, kūrybiškoji prasmė nenutolsta nuo lietuviškos tikrovės ir kur prašneka naujoviškai stiprios išraiškos formos. Šia linkme mūsiškė išeiviška beletristika ar tik nėra kitų meno šakų avangarde? Gal ne pro šalį pridurti, kad toji raštija nėra linkusi į hiperbolinės reklamos kosmines tolumas ar į žėrėjimais apsisvaigimą.

Stabtelkim ties vadinamos išeiviškos teatrinės kultūros problema. Po reto švystelėjimo, sceninis veikimas nukrypo į apsnūdimą, palinko į primityvius niekniekius, į provincišką skonį. Prasiskverbia operiniai spektakliai, jaunųjų pastangos, proginiai inscenizavimai, kanadiškis didesnio ryžto vaidinimas. Gi šiaip — ar nuovargio reakcija, susenėjimo simptomai, ar gyvenimiško diktato iššauktas stabdžių nuleidimas? O gal grynojo, prasmingo sceninio veiksmo suniveliavimas? Ar į paslaugios spaudos puslapius be paliovos žvaigždžių neįrašymas? Nors žiūrovai pvz. draminių spektaklių yra tiesiog išsiilgę!!! Klausimas, manyčiau, turėtų būti iškeltas.

Pradėkime nuo sceninio veiksmo "degalo": nuo dramaturgijos. Suveskime balansą: ką galėtumėm įrašyti į išeiviškus šioje srity laimėjimus? Regis, dešimt, o gal ir penkiolika tūkstančių dolerių dėl pirmenybės varžybose JAV-ėse ir Kanadoje tauriai išdalinta. Taip sakant, už dramaturgijoje prasiveržimus ar už tinkamo vaidintojams repertuaro parūpinimą (— kas ir besupras: konkursai neaiškius kėslus rodė, juos dažniausiai skelbė nuo tikslo atokios sandaros). Pasekmė? Mūsiškė scen· nė veikla daugiur nudžiūvo gal ir dėl to, kad vaidintojai... pristigo repertuaro.

(Nukelta į 2 psl.)

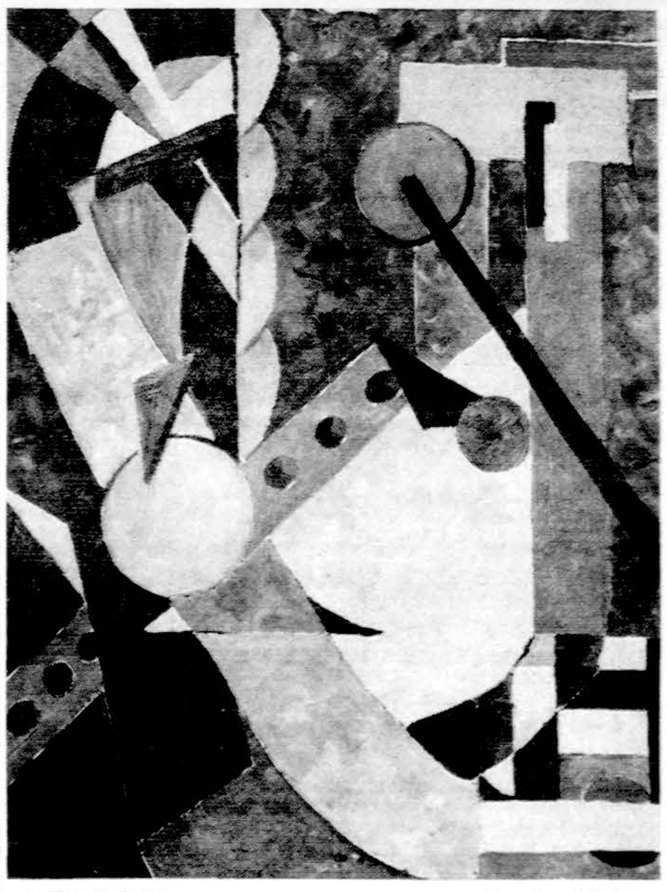

J. Praninskaitė — Tapyba (aliejus)
Iš Lietuvių dailės studijos parodos 69 meno galerijoje, Chicagoje.

Kertinė Parašte

DONA MUZIKA

Besiartinanti Dainų šventė duoda mums progos pasidžiaugti, kad dainavimas yra gyvas kultūrinis reiškinys mūsų visuomenėje. Dainavimas yra šakota kultūrinio gyvenimo apraiška. Kartais jis pasireiškia didele asmenine tobulybe, savo balsu pasiekiant aukštos technikos. Dainavimas siejasi ir su instrumentine muzika, ją ugdydamas ir ja, kaip akompanimentu, naudodamasis savo koncertuos. Dainavimas glaudžiai siejasi taipgi su poezija, irgi naudodamasis jos laimėjimais žodine turinio ir formos prasme. Bet visi šie pasireiškimai yra greičiau tobulybės, kurios yra savaimingi laimėjimai kultūriniame gyvenime. Tuo tarpu dainavimas, kaip sutartinė meniška žmonių veikla, yra pats centrinis dainos kultūros pasireiškimas. Ir reikia laikyti ne mažu dalyku, kad mūsų visuomenėje šios veiklos apraiškų bei gerų rezultatų netrūksta.

Neišaiškinama ir neaprėpiama yra žmogaus prigimtis savo nusiteikimų gelmėje. Paimkime vieną pavyzdį, kurį ypač išryškina prancūzų dramaturgas Paul Claudel. Jam dainavimas yra ne vien pasilinksminimas; jis jam yra taipgi pasiekimas didelių mistinių aukštumų. Tačiau esmingiausia šios aukštumos formulė yra labai paprasta. Savo misterijoje "Šilkinis batelis" jis yra įvedęs vieną personažą, kurį yra pavadinęs Dona Muzika. Ši Dona Muzika čia reiškiasi visuose žmogaus gyvenimo lygiuose: ji yra ir paprasta kaimietė mergaitė ir karalienė. Kartais ji yra iki įkyrumo naivi, o kartais ji mistiškai gili. Ji, būdama karaliene, šitaip meldžiasi šaltą žiemos vakarą Prahos bažnyčioje: "Dieve, tu man davei galią, kad kiekvienas, kurs mane pamato, užsinori dainuoti. Tartum aš jiems visai tyliai taktą duočiau". Praktiški tačiau žmonės gana sunkiai atveria burną dainai. Jie greičiau ją atveria ginčams. Tačiau kaip tik tada, kai pokalbis nesiseka, Dona Muzika duoda šitokį patarimą: "Tas, kuris negali kalbėti, tegul dainuoja". Ko reikia, kad galėtum dainuoti? Reikia nusižeminimo. Dona Muzika toliau sako: "Užtenka žmogui tik tiek turėti nusižeminimo, kad jis pradėtų, o visi kiti nenoromis pradeda klausytis, paskui pritaria dainai ir įvyksta taika".

P. Claudel'iui muzika yra reali, bet yra kartu aukštesnės realybės — taikos, kuri savo ruožtu neša palaimą, simbolis. Dona Muzika,turėdama prieš akis religinių karų išvargintą ir suskaldytą Europą, toliau sako: "Virš visų sienų mes statome šią žavesio sąrangą, kurioje sielos sutinka viena kitą gondolose,ir kur vienos ašaros užtenka jų vienybei. Ne mes kuriame Muziką. Ji jau yra, ir niekas jos negali išvengti. Mums reikia tik jai pasiduoti. Reikia tik paskęsti jos potvynin..." (158—9 psl.)

Kai mes šią vasarą laukiame Donos Muzikos Chicagoje, — t. y. visų lietuvių chorų ir jų dainininkų, — kyla klausimas, ar mes pakankamai darome, kad šie chorai susikurtų ir išsilaikytų. Dainų šventė nėra visas dainos gyvenimas. Ji yra greičiau jo žiedas ar vaisius. Choras turi būti gyvas kasdieninėse pratybose. Daugeliui dainos mėgėjų tos vakarinės pratybos yra tikros mažos dainų šventės. Jie mielai į jas renkasi. Tačiau neretai įvairios kasdienybės sukliudo šią pratybų ritmiką. Maži nepatogumai, ir maži nesklandumai, laiku nepašalinti, išauga dideliais. Sėkmingesnių mūsų chorų praktika yra įrodžiusi, kad geriau išsivystė ir sėkmingiau pasireiškė tie chorai, kurie, šalia muzikinės vadovybės, turėjo ir gerą visuomeninę organizaciją, arba nuoširdžią iš šalies ateinančią globą. Mes, žmonės, visada liekame žmonėmis. Mūsų sambūrių tęstinumui išlaikyti daug prisideda gerai veikią žaibolaidžiai, kurie, susitvenkusią energiją sugeba pakreipti pozityvių uždavinių kryptimi, tuo būdu sukliudydami jiems virsti ardančia jėga.

Chorų pastovumo išlaikymu mūsų bendruomenėje turėtų kas nors labiau visuomenišku būdu rūpintis. Čia būtų progos pasireikšti ir mūsiškiams turtingesniesiems. Sudarymas tam tikslui didesnių ar mažesnių fondų padėtų išspręsti transportacijos ir kitas problemas. Tačiau ir mes visi kiti turime pareigų lietuviškajam

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery:

- **Dona Muzika.**
- **Propaganda ir politika.**
- **Teatrinės kritikos prašmatnybės ir šių pastangų vėsus atoveikis.**
- **Kompozitorius Darius Lapinskas apie pirmąją savo operą.**
- **Penčo Slavejkov eilėraštis.**
- **Lietuvybės tvirtovė pavergtoje sostinėje.**
- **Darbai ir metai, pašvęsti lituanistikai.**
- **Kultūrinė kronika.**
- **Moterų gyvenimas.**

TEATRINĖS KRITIKOS PRAŠMATNYBĖS

(Atkelta iš 1 psl.)

Konkursiniai šedevrai mėgėjams arba netiko vaidinti, arba nebuvo bet kur atspausdinti. (Vienas pavyzdys: Stasio Lauciaus "Ponios Žydrienės bendrabutis".)

Be utilitarinės reikšmės svarbiausioji, aišku, yra meninė. Ir kas gi garbės nusipelnė? Manyčiau, jog pirmiausia į mintį ateina (rašytojo subrendime!) tragiškai žuvęs Antanas Škėma. Sava dramaturgija vejasi Algirdas Landsbergis. Tik reikalas toks, kad jų, lygiai ir kitų kūrybingų dramaturgų veikalams reikalinga meninių tikslų scena. Kurios neturime ar, pagaliau, turėti net netrokštame.

O šiaip galim krokodilo ar kitomis gailiomis ašarėlėmis bliurbti ir žlembti, jog lietuviškoji išeiviška dramaturgija į panegirikų zodiakus nenukeliavo. Gi toji dramaturgija iš esmės nėra abstraktus, vien popieriuje užfiksuotas dalykas: be kūrybiškos interpretacijos ir be sąlyčio su žiūrovais vargu ar būna gyvastinga. Tuo pat metu ir liaupsinimo reglementacijai tas verslas, tarytumei, irgi netinka.

Betgi šio rašinio akstinas: apžvelgti, kiek kritika bei vertinimai prisidėjo prie sceninės pažangos? Autorius tenkinsis Chicagos įvykiais ir savomis aptarimo koncepcijomis.

Lietuviškos tradicijos paneigimas. Senybinėmis naujovėmis pakerėjimas. Moderniųjų veikalų į senoviškus apvalkalus spraudimas.

Būdingiausia mūsų "oficialiuose" išeiviškuose varganuose polėkiuose: visomis keturiomis kratomės aukštesnės kultūros, vieton savų atsiekimų, mėgdžiojame svetimybes; urbanistinėse sąlygose (didmiesčiuose!) bandome imponuoti kaimaviečių (restauruojamu ar kartais net perdrąsiai stilizuojamu) liaudiniu menu. Medžio drožinėliai, kepurinės ir oželiai, marginti kiaušinėliai neva "agitaciniai" vaidinimėliai, prieš svetimuosius pasidemonstruoti rengiamos įspūdingosios šventės (o pastarieji net menko dėmesėlio neparodo!). Tai pasiskolinta iš ankstyvesnės išeivijos arba atsivežta iš pokarinių išsivietinimo stovyklų. Svarbu tik pabrėžti, jog tai sudaro madą, o gal ir padiktuojamą prasmę: vairuotojų, lygiai ir masių tariamam skoniui patenkinti. "Kultūrai" pademonstruoti!..

Įvairiose lietuviško meno srityse tiems polinkiams priešingaujama. Ir tie, laimei, ryžtai: prasmingesnio meno siekiai ar nesudaro pačios tikros vertės, ar neparodo, kreivų veidrodžių neiškraipytą, lietuvių kultūros lygį?!

Sceniniam veiksmui mažiau pasisekė. Iš įpratimo (ar kad kitose menų apraiškose intervencijoms drąsos neužteko), vos pradėjusį žiopčioti ir drąsiau spardytis teatrinį veržlumą ryžosi tvarkyti, kontroliuoti, boikotuoti, savon globon imti, savęspi išnaudojimui lenkti: veiksniai, srovės, galios trokštančios visybės, na, ir kitokios didžiai ambicingosios būtybės. Tai buvęs faktas, kurio jokiais trintukais nepanaikinsi. Ir kuris nemenkai yra prisidėjęs prie nūdienio nuosmūkio. Visa tai primenama: vien atmosferai bei kondicijoms užfiksuoti.

Sceninis menas — daugelio menų sintezė: skirtingų dalykų į visumą jungimas. Jame privalo būti mastas, meninė pažanga ir, norėčiau teigti, tautiniai savumai, tikrovės perteikimas, sąžinės balsas, humaniškumo skelbimas — bent toks teatras Lietuvoje kūrė tradiciją. Išeivijoje grynas sceninis veiksmas atsidūrė (bent tam tikrų institucijų, asmenybių ir autoritetingų subjektų akyse) mažaverčio posūnio vietoje. Nei oro balionų, nei žvaigždėto savęs iškėlimo su juo, tur būt, neatsieksim! Na, dėl visa ko, jo visai nenumarinkim, iš tolo paglostykim, žvaigždučių ta pat proga kiek padalinkim: tegu sau žaidžia.

Lyrinis nuo temos atitrūkimas buvo pabraukti teigimui, jog palinkom užmiršti, kokią rolę mūsiškėje kultūrinėje raidoje, šalia spausdinto žodžio, yra suvaidinęs teatras! Be orkestrų ir trombonų, be liaudinių šokių, be apgaulingo dirbtinio blizgesiais akinimo. Ir be pastangų svetimais parėdalais puoštis, bet įprastos rudinės nesigėdinant.

Ar ne keista: kas Lietuvoje buvo atsiekta (ar net kas netikėto pokariniais laikais iškilo) iš inercijos, menkavertiškumo prasme, vyresnės kartos neigiamai buvo pertransliuota ir jaunimui? O tas jaunimėlis, svetimiems stabams besilenkdamas, į Lietuvos sceninį meną, pavyzdžiui, jau žiūri iš aukšto, arba be jokio dėmesio. Gal bus paveikę "erzatcai", menkesnio atspindžio žvaigždynų blyksėjimai, lietuviškuoju teatriniu menu spekuliacija? O gal paveldėta prigimtis?

Šis apžvalgininkas, kadaise susidomėjęs "Antrojo kaimo" gimimu, sambūriui paskyręs nemažai spausdintų eilučių, viešai ir privačiai buvo pasisiūlęs supažindinti su buvusiais Lietuvos bei Amerikos lietuvių satyrinio teatro pirmtakais. Reakcija? Toji pasiūla tapo įtraukta net į pašiepiantį vienos "Antrojo kaimo" programos finalą! — ką, girdi, jie galėjo išmanyti: mes gi imituojame amerikinius teatrėlius ir televiziją! Štai vienas, manyčiau, pavyzdinis nuotykis. Nors, tiesos neužslepiant, gardžiuotis verčią paminėti Chicagos teatriukai su lietuviškais pirmapradžiais menine stiprybe nė iš tolo prilygti negali. Ir, norisi tikėti, mūsiškiams satyrinio žanro entuziastams su savomis tradicijomis pabendrauti būtų gal ir ne pro šalį.

Jaunaujančių mūsiškės išeiviškos scenos režisierių buvo peršamas ir dar bandomas propaguoti tariamas naujoviškumas. Ypač kiek tai liečia repertuarą ir pagarsėjusių vardų autorius. Nors kiek keista, kad visi tie verstiniai lietuviškai vaidinti **"modernūs"** veikalai, jau turėjo penkiolikos, dvidešimties ir net trisdešimties metų amželį. (Vienas tik nuo pirmo vaidinimo galėjo minėti kuklesnę dešimtmečio sukaktį.) Tegu būna ir nesvarbi šios dramaturgijos gimimo metrika, tik gimsta pagunda paklausti, kiek tematiniai mūsų žiūrovams jinai buvo patraukli ar paveiki? Iš patirtų įspūdžių rašančiam prisimintini, tiesa, kai kurių vaidintojų tuose veikaluose prasiveržimai, režisūriniai laimėjimai (ypač Vytauto Valiuko), tačiau publikos tie spektakliai nesujaudindavo, nesuviliodavo, o kartais net ir veikalo turinys interpretacijos dėka likdavo nesuprastas. Ši griežtesnė kritiška pastaba, kad ir neturinti tikslo pačias pastangas paneigti, nustato bei sutvirtina pasireiškusias tendencijas: į svetimą, kad ir tolimą kiemą bėgti noras mūsuose būna dažnai stipresnis, negu savuose kūginiuose apsidairymas. Ir čia, matyt, prigimtis prakalba.

Šio rašinio intencija: sugrįžti į ankstyvesnius dviejų čikaginių prabėgusio sezono spektaklių aptarimus ir tuos vertinimus papildyti. Pastabos buvo tilpusios dabartinėse skiltyse. Čia jos ir praplečiamos.

Pradėkim nuo Eugene Ionesco vienaveiksmio **"Kėdės"**, kuris prancūzų autorių veikalų triptike mums sudarė atrakciją. Anas veikalas premjeros Paryžiuje susilaukė 1952 metais, vadinasi,lietuvių kalba vaidintas gerokai pavėluotai. Bet ne tai yra svarbu. Tenka pabrėžti esmingesnį dalyką: interpretacijoje paklydimą ar ne per didelį į pjesę įsigilinimą.

Rašytojas ir kritikas Curtis Cate sceninius Ionesco veikalus apibūdina, kaip simbolių visatą, kur simboliai naudojami tragikomiškam žmogiškos būties sąlygiškumui pavaizduoti. Alegoriškos Ionesco pjesės (artimos lėlių teatrui) nėra nei farsai, nei klounada, o greičiau giliai draminės, netgi tragiškos. "Kėdėse" tėra tik trys personažai: 95 metų (!) buvęs kavalerijos kapralas, jo 94 metų žmona (abu sargauja vandenų apsuptame pastate) ir finale pasirodo nebylys oratorius. Nevilties ir liūdesio apimti, seneliukai haliucinuoja, jog juos aplanko žymūs bei galingiausieji žmonės, kuriems ir stengiasi paslaugiai parūpinti kėdes, kad galėtų išklausyti tiesos skleidėją — oratorių. Tokia maždaug to vienaveiksmio schema.

Chicagos spektakliuose pagrindiniai personažai buvo bent trisdešimčia metų atjauninti, kas savaime sugriovė ir tragiką. Buvo parinktas komedijinis, dar gi farsinės klounados vaidinimo stilius (pastangos vietomis rodėsi išradingos!), o su tuo skradžiais nudardėjo ir Ionesco giluma ir sukrečiantis pjesės poveikis. Patį vaidinimą derėtų garsinti, kaip "linksminančios išdaigos egzistencialistinių eksperimentų tema". O autorius, tiesą pasakius, tame vaidinime buvo maža kuo dėtas jo vardu tik garsiai pasiafišcota.

Ir Becketto **"Krappe paskutinis įrašas"**, esmėje draminis vaizdelis, pas mus palinko į dar ryškesnę klounadą, kad ir gabiai rodomą, tačiau niveliuojančią Krappo — rašytojo nelinksmą kryžkelę. Peršasi sugestija: bandant prisiartinti prie kiek naujoviškesnės dramaturgijos, bent konsultacijai ar nevertėtų pakviesti šios literatūros gilesnius žinovus, kurių Chicagoje, berods, atsirastų. Jie neturėtų būti net režisūrinio amato praktikai; pakaktų, jei egzistencializmą ar vadinamąjį absurdą bent kiek giliau suprastų ar sugebėtų fenomeną režisieriams ir vaidintojams atskleisti. Kitaip tos visos pastangos gali pasirodyti vien susižvaigždėjimo modernizmo sąskaiton bergždžias ar per drąsus pasistengimas. Ir dar silpnų jėgų pertempimas.

Į Amerikos lietuvių sceną nuo 1949 metų atkeliavo veikalų apipavidalinimo, iki tol veik nepraktikuotas, svaigulys bei ryžtas. Be dailininko, puošnaus scenos apšvietimo, joks spektaklis, atrodo, jau nebejmanomas. Šioje srity sėkmingai yra pasireiškę ir ankstyvesnio patyrimo teatriniai dekoratoriai, atsirado ir nauji stiprūs talentai. Sceninis apipavidalinimas savo technika tačiau pasirodė kiek konservatyvus, naujomis idėjomis bemaž neapvaisintas. (Būdinga, jog išeivijos teatrui savo duoklės neatsakė ir stipriausieji mūsų dailininkai - grafikai; jų scenos dekoravimas gal net išsiskirdavo tobulu skoniu.) Kiek nesėkmingiau, manyčiau, būdavo apipavidalinami pažangesnės tematikos, naujoviškesnės formos mūsiškės išeiviškos dramaturgijos bandymai.

Kostas Ostrauskas, kokia jo, iš scenovaizdžių sprendžiant, kūrybinė savybė?

K. Ostrauskas — besiveržiąs dramaturgas. Jo **"Pypkę"** pastatyminiai, regis, kad ir atsitiktiniu, mažne improvizaciniu impulsu Santaros - Šviesos suvažiavime buvo pristatęs Antanas Škėma; manding, artimiausiai autorių supratęs.

Tuo tarpu čikaginis tos pačios "Pypkės" vaidinimas eksperimentą pavertė trafaretine "nuždymo misterijos" (netgi XIX-ojo šimtmečio pabaigos stiliuje) veik realistine psichopatine painiava. Tiesa, įdomiai apipavidalinimą komponavo dailininkas Vytautas O. Virkau, bet ar tasai fonas derinosi su autoriaus ketinimais? Buvo gaila stipraus vaidintojų darbo. Betikslio.

"Duobkasių" spektaklis Chicagoje susilaukė panašaus liki-

(Nukelta į 7 psl.)

Skubus pusrytis... Nuotrauka V. Maželio

Ganykloje Nuotrauka V. Maželio

DONA MUZIKA

(Atkelta iš 1 psl.)

chorui. Choristui nėra vis tiek pat, ar jo dainavimo kas klausosi, ar ne. To paties Paul Claudel žodžiais betariant, aklas dainininkas puikiai žino, ar jis dainuoja prieš sieną ar prieš medį. Ta ritminės sandermės pasiuntinybė, kurią atlieka dainininkas, pilnai nepasiekia savo tikslo, kai ji neturi nuoširdžiai dainą priimančio klausytojo. **V. Bgd.**

SHARKO'S RESTAURANT
7840 S. Western Ave. Tel. 776-6644
6301 W. 63rd Str. Tel. LU 6-3636
Abiejuose restoranuose salės tinkamos vestuvėms ir kt. parengimams. Puikūs valgiai ir gėrimai.
Jurgis ir Geraldas Šarkos, sav.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandažai, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS. GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 8-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel. PRospect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstu ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

Tel. ofiso HE 4-5758; rez. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketv. 2—9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. vak. Šeštad. 10 v. r. iki 1 v. popiet

Ofa. 735-4477; Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 1-4848
DR. B. SAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 1—3 ir 6-8 val. vak. šešt. 12—3 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2458 West 63rd Street
Pirm., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v.
Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofa. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val.: kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3344 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1281
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL.: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad ir šeštad. tik susitarus.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2—4 ir 6—9 ir pagal susitarimą.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 v. p. p., 6—8 val. vak. Šeštad. 12—4 val., trečiad. uždaryta

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773 Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos pirmad., ketvirt. 5 — 8 antrad., penkt. 1 —

Ofiso HE 1-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Specialybė — vidaus ligos
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šešt. 9 v. r. — 2 v. p. p.

Rez. GI 8-0872
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
Vidaus ligos
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PUllman 5-6766
Namų: BEverly 8-3946
Priėm. val.: antrad. — ketv. 6—8 v. v.; šeštad. 1—3 v. p. p., Kitom dienom uždaryta.

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 v. p. p.
Išskyrus trečiadieni

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadieniais uždaryta; šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ PUSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val.: antrad. nuo 2—5 po piet ketvirtad. nuo 6—8 vak.
Ofiso telef. 776-2880
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7- iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Marquette Parko ofisas: 2450 West 71 Street, telefonas 925-8296
Res. tel. WA 5-3099.
Valandos: 10—12 v. ir 7—8 v. vak. šešt. 10—12 v. ryte.
Kitas ofisas: 4644 South Ashland Ave., tel. CL 4-2896
Valandos: 2—5 v. popiet kasdien Sekmadieniais ir trečiadieniais abu ofisai uždaryti.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6196
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priiminėja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 p. p.
Treč. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė. AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien. 6—8 v. v.
Tik svarbiais atsitikimais susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 3 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal sutartį.

KAI IDĖJOS ĮGYVENDINIMAS YRA NEIŠVENGIAMAS

Kompozitorius Darius Lapinskas apie pirmąją savo operą

Chicagos lietuviškųjų institucijų, įstaigų ir krautuvių vitrinose bei languose sumirgėjus spalvingam **Dariaus Lapinsko "Lokio"** operos plakatui ir sužinojus, kad pats kompozitorius yra kur nors čia pat, atsirado gera proga jį patį sutikti ir užkalbinti visu šituo operiniu reikalu. O kurgi kitur jį besurasi, jei ne Jaunimo centro pašonėje — pas tėvus jėzuitus. Mat, tėvų jėzuitų vienuolynas čia yra tapęs ne vien tik mūsų muzikos archyvo namais, bet ir įvairiomis progomis kiekvieno gyvojo mūsų muziko pastoge. Ten tad ir susitikta ir kalba nukreipta į "Lokį".

— Koks buvo pirmasis akstinas parašyti šiai operai?

— Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso komiteto kreipimasis į mane parašyti kokį stambesnį vakarui užpildyti vokalinį kūrinį buvo geras paskatas griebtis darbo. Kadangi Dainų šventės repertuaran buvo įtraukta B. Budriūno kantata, tad, nenorint čia eiti į bet kokią vienas kito konkurenciją, o taipgi prisimenant negausų lietuviškųjų operų lobyną, apsistota ties šia forma.

— Kodėl, rinkdamiesi temą libretui, užkliuvote už šios Prosper Mėrimėe "Lokio" novelės, o nesusigundėte vienu ar kitu lietuvio rašytojo kūrybos gabalu ar net legendine bei pasakiška tautosakos medžiaga?

— Gyvendamas ilgą laiką Vokietijoje ir būdamas atskirtas nuo savųjų, jutau dvasioje labai stiprų pasiilgimą viso to, kas tik buvo susieta su Lietuva, su savaisiais. Todėl ir nenuostabu, kad užtikimas šios Prosper Mėrimėe novelės, kurios veiksmas vyksta Lietuvoje, iššaukė manyje tokį stiprų susižavėjimą, kad aš manau, jog jau tada mano pasąmonėje prasidėjo šios operos kūryba. Tik taip gali būti išaiškintas ir toks greitas jos parašymas.

— Nors libretą operai pagal Mėrimėe novelę parengė poetė Vitalija Bogutaitė, tačiau ir Jūs puikiai žinote, kaip ir kiek buvo perkurtas žodinis novelės tekstas. Tad sakykite, kaip techniškai ir kokioje apimtyje novelės fabula buvo transformuota į operinį libretą?

— Cperai libretas buvo parašytas po labai smarkių ir ugningų libretistės, režisieriaus ir kompozitoriaus diskusijų. Kadangi Mėrimėe novelė yra sukurta pasakojimo formoje, tad reikėjo atrasti naujų dramatinių situacijų, pridėti naujų charakterių, parašyti eilę tekstų arijoms, duetams, etc. Taip kad galų gale iš originalios Mėrimėe novelės operoje liko labai mažai, tik pagrindinė novelės idėja, bet ir ta modifikuota, pritaikyta dramatinės situacijos muzikinei formai.

Darius Lapinskas

— Vaikščioja gandai, kad jūsiškis "Lokys" yra mūsuose neįprastai moderni opera. Jeigu tai tiesa, įdomu būtų sužinoti, kuriais savo muzikiniais, sceniniais ir visais kitais techniškaisiais pastatymo savumais ši nauja opera skiriasi nuo mums įprastųjų?

— Savo sąstate opera skiriasi nuo mums įprastųjų tuo, kad joje yra naudojamas deklamatorius šalia dainuojančių solistų ir kalbantis choras šalia dainuojančio ansamblio. Rečituojamas žodis aplamai nėra operoje kas nors neįprasto. Jo efektingą naudojimą galime pvz. užtikti Tosoje, Hofmano pasakose, Traviatoje ar Bohemoje. Tačiau operoje "Lokys" toks žodžio panaudojimas yra daugiau išplėtotas, įgaunąs naujų, niekad negirdėtų spalvų.

Dailininko V. O. Virkau nuostabiai padarytos dekoracijos įgalina atskirų paveikslų pakeitimus atlikti be scenos uždarymo, šituo duodant visam veikalui stiprų vientisumą ir pabrėžiant jo koncepciją, kaip daktaro prisiminimą ir viziją šio gana neįprasto atsitikimo Lietuvoje.

Iš viso, prisiminimai, vizijos ir sapnai yra dominuojantys šios operos elementai.

— Kiek operos svorio užkrovėte ant solistų, choro, pranešėjo ir net baleto pečių ir kaip visa tai sukoncentravote vienam jos veiksme?

— Solistai, choras, pranešėjas, baletas bei kalbantis choras — kiekvienas individualiai neša ant savo pečių tarp 15 ir 20 min. operos laiko. Kadangi visa opera yra daktaro - pranešėjo prisiminimas - vizija, tad nebuvo įmanoma visa tai suskaldyti į kelis veiksmus.. Gi visos operos sukoncentravimas į vieną veiksmą suteikė jai didelę įtampą, kuri yra būtina šiai, gana neįprastai, istorijai.

— Kaip spaudoje jau buvo užsiminta, operą parašėte žaibišku greičiu, bene per mėnesį su trupučiu. Jei ne paslaptis, kaip prisiverčiate taip intensyviai kurti, kada ir kokiose aplinkybėse labiausiai esate produktyvus, kokios situacijos žadina kūrybą ir kokiose nė nepradedate?

— Tiesa, pats operos rašymas užtruko apie mėnesį laiko — tai yra mano, tai yra kiekvieno,logiškai galvojančio žmogaus išvada, kadangi prieš tą laiką neturėjau nei libreto, nei buvau parašęs bent vieną gaidą. Bet kas gali pasakyti, kada tikrai prasidėjo operos pasąmoninis kūrimas: ar tuoj po pirmo Mėrimėe "Lokio" paskaitymo ir susižavėjimo ta istorija, ar po to, kai vienas slavistas profesorius man neva juokais pasakė: "Tu esi lietuvis. Ar pažįsti Mėrimėe novelę "Lokys". Rašyk operą — būtų galima įdėti į ją labai efektingą lokių šokį". "Bet tai būtų tik baletas", nusijuokiau, kadangi nemačiau tada kokių nors realių galimybių perkelti novelę operon. Tačiau ar galima iš viso pasakyti, kas vyksta mūsų pasąmonėje? Vargu ar galima pasverti ir tai, kiek prisidėjo prie šios operos parašymo anoji knygų pardavėja, pasiūliusi man nusipirkti "Lokio" novelę, ir kiek paveikė mano pasąmoninį šios operos kūrimą anoji profesoriaus užuomina? Ar Mozartas parašė geriausią iš visų savo uvertiūrą "Don Giovanni" operai tikrai per vieną naktį — ar tai buvo tik techniškas nurašymas jau seniai pasąmonėje sukurto dalyko?

— Šiuo metu esate atvažiavę Chicagon, įsijungę į operos paruošos darbus ir būsite čia iki pat Jaunimo kongreso ir operos premjeros liepos 1 d. Kaip tad

(Nukelta į 5 psl.)

Penčo Slavejkov

Cis Moll

So pocht das Schicksal
an die Pforte

Beethoven

Ranka jis patraukė užuolaidą
ir tyliai stovėjo prie atdaro lango.
Vasaros naktis buvo paslaptinga
ir dvelkė pavargusiu alsavimu,
o danguje mirgančių žvaigždžių spiečius
liejo ant miegančio pasaulio švitesį
ir vedė kažkokį nesuprantamą pokalbį
su išbudintom šakom sode.
Naktis buvo šviesi, bet grėsminga tamsa
tirštėjo Beethoveno sieloje —
per tą tamsybę jis nieko nematė.

Jis tyliai pasitraukė nuo lango,
susimąstęs perėjo per kambarį
ir prie atdaro fortepijono atsisėdo.
Audringu viesulu pakilo melodija
ir suvirpėjusi nutrūko. Jis rankas
staiga nuleido ir mirtinai pabalo.
Nelemtos, liūdnos mintys akimirką
juodu spiečium purptelėjo
kaip iš pelenų žaižaruojančios kibirkštys,
žarstant karštų anglių krūvą.
Man visa baigta amžinai!
Apakėlis nepamatys saulės šviesos,
ir tik todėl jis klaidžioja patamsyje,
kad kiekvieną akimirką pajustų visą siaubą,
galvodamas apie prarastus pasaulius.
Aklas! Nuo dabar man užgeso
saulės spinduliai kartu su muzikos
skambėjimu... O visad tik jie vieni
mano sielai teikė gyvybę
ir kilnią šviesą išdidiems jausmams.
Gyvenau vienas, — ir štai save matau
mirusiu, nors gyvas tebesu. Kiti žmonės
gyvena mano kūrinių harmonija,
o aš dėl jų kaltės amžinai apkurtau.
Ir mano žiaurios dalios šmėkla
nenumaldomai mane persekioja
savo šaltu ir grėsmingu juoku:
"Sąskambių kūrėjau, tu pats kurčius!"
Ir širdis prašo taikos bei ramybės,
ramybės po žeme. Prie karsto dangčio,
likimas nebesibels ir nebešauks.

Mirties šešėlis virš muziko plasnojo
ir šalčiu dvelkė į jį,
bet genijus ir jo sielos sargas
nukreipė smūgį... Ir štai Beethovenas
atsistojo,
pakėlė galvą ir niūriai pro langą
žvilgterėjo į žvaigždėtą skliautą.
"Tokia artima mano ramybė! Bet širdis
trokšta
argi tokios ramybės? Išsigelbėjimo?
Ramybės mirtyje? Ar bailumas
apie ją man šnabžda meilikaujančių
balseliu,

Kur dingo išdidus žinojimas,
kad yra didybė žmogaus nelaimėje?!

Taip, tu aklas! Homeras irgi buvo aklas,
tačiau savo aklume ryškiau už matančius,
jis viską, kas buvo slapta, matė.
Vadinasi, ne vyzdžiuose slepiasi regėjimas,
o giliausioje širdies slėpynėje.
Ir iš ten aš girdžiu nuostabų atbalsį, —
gal taip aimanuoja sielos chaosas?
Ar tai mano širdies raudos,
ar pirmas virpulys nežinomų minčių,
bet išdidžių, gimusių tamsybėse,
kurioms Dievas paskyrė naują kelią?..

Ne! Ne! Ji gyva ta galingoji dvasia,
o su ja ir aš mene esu...
Vienas klausos netekimas
negali sunaikinti idealo,
ta Aukščiausiąja Klausa palaikomo.
Per ją aš jaučiu plakant
visą šėlstančią, žemišką gyvybę.
Ar ne ji mano širdyje virpa?
Ar ne todėl ji taip kenčia?
Visa jos gyvybė sunkioje kančioje...
Tik šitoje slaptoje klausoje įgysiu
naujiems jausmams negirdėtus garsus,
kad jais galėčiau atnaujinti meną..."

Tad štai kokios aukštumos pasiekė
didi siela didžiam skausme!

Ir puoselėjamos svajonės nuneštas
į jos skrydį, jis vėl ėmėsi
užmesto kūrinio.
Ir visa užmiršo, ir visus užmiršo pasauly.
Ir nuostabiuose, galinguose sąskambiuose
susidūrė garsai ir darniai susiliejo
į maištingą spiečių, skrendantį
kaip gaisro liežuviai. Ir nuo jų
dvelktelėjo karštu alsavimu.
O pragaištingieji pančiai, kuriuos siela
taip išdidžiai atmetė, vos skambėjo
sopulingai, kaip tolimos audros atgarsiai,
ir kažkur tolumoje apmirdavo.
Jauno himno galingam chore
subtilios ramybės alsavimas
suvirpėjo — išdidi dvasia atgimė.

Ir užsimiršime Beethovenas nepastebėjo,
kaip negirdimai įėjo kambarin
vienas jo jaunas mokinys
ir, nustebintas fortepijono garsu,
sustojo. Baisios abejonės
jo sumišusiam prote suknibždėjo:
"Aš girdžiu, kaip staugia alkanas liūtas!
Iš kur tie garsai? Kaip atsirado?
Ar ne niūraus pamišimo priepuoly?
O gal užmiršęs pasaulio skambesius
jis prarado ir darnių formų atmintį?
Beprotis, argi jis nori
griausmingu staugimu užtrenkt pasaulį
ir duoti muzikai naujus įstatymus?"

O slaptas suvokimas Beethovenui
šnabždėjo: "Nekeik likimo,
tau skirta ypatingoji dalia... Tu paėmei
iš dangaus kentėtojo Prometėjaus ugnį,
kad ją įžiebtum žmonių širdyse,
ir tuo jas degančias išaukštintum.
Tu neišnyksi, — tų žmonių širdyse,
mirtingame pasauly tapsi nemarus".

Vertė **P. Gaučys**

Penčo Slavejkov, bulgarų poetas, sūnus pirmo žymaus bulgarų poeto Petko. Penčo parašė kelias lyrikos knygas, kurių daugelis eilėraščių laikomi bulgarų literatūros šedevrais. Rinkinyje "NERAZDELNY" (Neatskiriami), Europos kultūroje, P nagrinėja asmeninės psichologijos temas, išsivaduodamas iš laiko ir iš erdvės, kaip pvz. jo "Cis moll" iškelia Beethoveno tragediją, o Šv. Petro bazilikoje Mozės statulos poveikyje vaizduoja Michelangelo kūrybos ir gyvenimo prieštaravimus.

P. S. ilgus metus išgyveno Vokietijoje, gerai pažino vokiečių poeziją ir daug vokiečių lyrikos elementų įvedė į bulgarų poeziją, mirė 1912 m. **P. G.**

LIETUVYBĖS TVIRTOVĖ PAVERGTOJE SOSTINĖJE

ATSIMINIMŲ PYNĖ IŠ PIRMOS LIETUVIŠKOS GIMNAZIJOS

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

VLADA PILYPAVIČIŪTĖ - SABALIENĖ, dainininkė, pedagogė. 1934 m. baigė VDG-ją, 1939 m. slavistiką S. Batoro lenkų universitete Vilniuje, 1942 m. dainavimą Vilniaus muzikos konservatorijoje. 1939—44 m. mokytojavo VDG-je. Studijas gilino Vokietijoje. Su koncertais yra aplankiusi daug Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos ir JAV miestų. Nuo 1949 m. profesoriauja Nazareth College Rochester, N. Y., dėstydama vokiečių, rusų kalbas ir solo dainavimo meną.

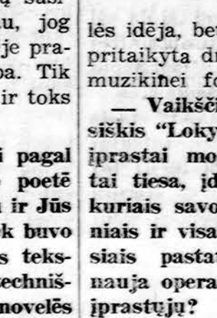

V. SABALIENĖ

Kaip ir kiekvienam vilniečiui lietuviui, man brangus atsiminimas Vilniaus VDG-jos, kurioje prabėgo mano ankstyvosios jaunystės 8 metai, ir kuri man, kaip ir daugeliui Vilniaus krašto lietuvių jaunuolių, atidarė vartus į platų, intelektualinį pasaulį. Dar taip gyvai savo prisiminimų akimis matau būrius lietuvių moksleivių, susispietusių ties sunkiomis, apkaustytomis gimnazijos durimis, atvykusių čia nuo Varėnos, Švenčionių, Tverečiaus, Druskininkų ir iš daugelio kitų Vilniaus krašto vietovių siekti mokslo, siekti šviesos — to dvasios turto, kurį vėliau, jau subrendę jaunuoliai, neštų ir skleistų gimtajame krašte, kaip auksu spindinčią saulę. Jų visų veiduose tos pačios plačiai atvertos, godžios mokslo žinių, mėlynos akys.

Ir aš buvau viena iš tų jaunuolių, kurie subrendo VDG-je kultūriniai, visuomeniškai ir, svarbiausia, širdyje išsinešė sveiką ir stiprų lietuvišką patriotizmą, nebijantį pasipriešinti okupanto priespaudai, nepalūžusį persekiojime, nepaisantį vietinės lenkų valdžios ekonominių sankcijų ir skriaudų, kurias Vilniaus krašto lietuviams teko patirti įvairiose srityse.

Ak, kokie tie aštuoneri metai trumpučiai, kaip sapnas, kaip akimirka! Ir štai, rankose laikai dideliu darbštumu užpelnytą VDG-jos brandos atestatą, įgalinantį siekti mokslo platybių. Ir kaip graudu mintimis sugrįžti į tuos laikus, Dievuliau, kaip graudu ir miela, kad net akys pritemsta nuo ašarų miglos!

Štai, matau savo vaizduotėje mano buvusius draugus, drauges, mano mokytojus, mano auklėtojus... įvykiai, veidai, svajonės ir troškimai sugrįžta pas mane, iškyla, kaip ilgai snaudęs jūros dugne lobynas ir paskandina mano gyvenimo dabartinę aplinką, prie kurios vis taip sunku priprasti. Matau artimus ir mielus veidus, kurių vis dar neužmiršau, nors jau praėjo nuo to laiko daugiau kaip 30 metų, kada bendravome ir gyvenome tomis pačiomis lietuviškomis idėjomis.

...Štai ilgoje eilėje sustoję poromis VDG-jos moksleiviai skubame į Šv. Mikalojaus bažnytėlę, kurioje, vienintelėje iš daugelio Vilniaus puošnių bažnyčių mums buvo leista melstis lietuviškai. Kukli ji ir neturtinga, ir ne puošni kaip kitos, bet pati seniausia visame Vilniuje! Nesuklysiu sakydama, kad pats Vytautas Didysis joje meldėsi... Ji su meile apglebia būrius VDG-jos moksleivių, atėjusių čia pasimelsti, išpažinties atlikti ir susikaupus klausytis kunigo K. Čibiro (1943 m. nuo bolševikų bombos žuvusio) ar kunigo Taškūno, VDG-jos kapeliono, pamokslų. Kapeliono veidas toks šventas ir geras, kaip to angelo altoriuje, jo žodis švelnus, kad ir pabarantis. O kunigas K. Čibiras — filosofas ir puikus lotynų kalbos mokytojas! Mes nedrįsdavome ateiti į jo pamoką, jos tinkamai neparuošę. Jis nerašydavo pažymių, jis tik sakydavo, jog "mokotės, kad būtumėte išlavinti, o ne dėl pažymio". Ir mokėmės!

Prisimenu direktorių Marceliną Šikšnį, aukštą, sausokai liekną, lengvos, tiesios eisenos, puikų matematiką, rūpestingą pedagogą ir pasišventusį gimnazijos vadovą. Drebėdami iš baimės, spręsdavome algebros uždavinius lentoje ir laukdavome jo žodžių "vanas" (jo priežodis vietoje "vadinas") neišmokai, sėskis!" Ir tą didžiulį palengvėjimą širdyje, kada uždavinį pavykdavo išspręsti iki galo.

Štai B. Untulis, elegantiškas istorijos mokytojas, štai plataus, draugiško veido lietuvių kalbos mokytojas S. Matjošaitis, piktokas inspektorius Aleksa, jaunas, šviesiaplaukis fizikos mokytojas A. Mačionis (į jį visos gimnazistės įsimylėdavo) ir kiti, kurių veidai, kaip žiežirbos iškyla ir užgęsta, bet kurie jau visam laikui pasiliks mūsų prabėgusio gyvenimo mozaikos blizgančiomis dalelėmis.

Bet visų ryškiausiai prisimenu gimnazijos "kultūrinę širdį" — dainavimo mokytoją Antaną Krutulį. Jis toks tiesus, pasidabrėjusiais plaukais, atviromis, mėlynomis akimis ir dainuojančia širdimi mokinių draugas. Jo gilus supratimas lietuviškos dainos grožio, jo tikra meilė bei pasišventimas menui buvo tas magnetas, kuris pritraukdavo ir suspiesdavo apie jį kone visus bent kiek vyresnius gimnazijos moksleivius. Jo vadovaujamas gimnazijos choras visad būdavo Vilniaus lietuvių koncertų, kultūrinių parengimų centras. Vilniaus lietuvių visuomenė nebūtų galėjusi įsivaizduoti, pavyzdžiui, Vasario 16 minėjimo ar kurio kito kultūrinio parengimo, kuriame nebūtų dalyvavęs puikusis gimnazijos choras, diriguojamas A. Krutulio. Koncertas nebūtų išbaigtas, nesuteiktų klausytojams pilnutinio dvasinio pasitenkinimo, jei susirinkusieji nepajustų tos sūrios drėgmės akyse, beklausant "Lietuviais esame mes gimę..." giesmės, galingai išsiveržusios iš jaunų moksleivių krūtinių. Tie žodžiai nebuvo vien giesmės žodžiais, jie mums reiškė pačią tikriausią realybę: mes tikrai, beveik fiziniai jautėmės, kaip tie "drūti ąžuolai", lietuviškumu įsirėmę į gimtąją padangę. Visa tai darė nuostabios įtakos gimnazijos jaunimo tautiniam brendimui, tuo pačiu ir viso Vilniaus krašto lietuviškumui.

A. Krutulio didelis nuopelnas — mokėti pastebėti jaunuosius talentus ir nukreipti juos meno keliu. Jo priežiūroje subrendo solistės, vėliau dainavusios Vilniaus ir Kauno operose, jis davė užuomazgą moksleivių teatrui, vėliau išėjusiam į platesnius "Vaidilos" teatro kelius.

Ak, ir aš pati įkvėpimą ir meilę dainai sėmiau iš to mano pirmojo dainavimo mokytojo A. Krutulio. Prisimenu taip pat ir pirmąjį savo nusivylimą šioje srityje, kada mano pirmasis solo pasirodymas neįvyko dėl dr. Jono Basanavičiaus mirties. Turėjome tada minėti Vasario 16-ją, ir kaip visuomet, plačioji Vilniaus lietuvių visuomenė susirinko didžiulėje salėje. Su plazdančia širdimi sekiau pro scenos užuolaidos plyšelį publiką, kurioje ryškiai galėjau matyti gimnazijos direktorių, mokytojus, daugybę žmonių ir savo draugus moksleivius. "Kokia tai garbė" — galvojau — "dainuoti tokiems klausytojams ir tokiame iškilmingame minėjime"... Deja, atidarius minėjimą, nelauktai buvo pranešta liūdna, visus pritrenkianti naujiena: prieš pusvalandį mirė tautos patriarchas dr. Jonas Basanavičius, ir minėjimas gedulo ženklan nutraukiamas! Žmonės skirstėsi, šluostydami ašaras. Verkė mūsų mylimas direktorius, prisimenu visų gimnazijos mokytojų ir moksleivių ašarotas akis. Verkiau ir aš, net dėl dviejų priežasčių: dėl mūsų patriarcho mirties ir dėl neįvykusio pirmojo mano solo pasirodymo.

Bėgo metai. Užbaigusi kalbotyros studijas universitete, grįžau į savo mieląją gimnaziją atgal, jau kaip kalbų mokytoja, kad nors maža dalimi galėčiau atsilyginti už visą tą dvasios lobyną, suteiktą man joje besimokant. Ir mane pasitiko daugybė tokių pačių mėlynų ir godžių mokslui lietuviškų akių. "Kaip gera bus perteikti savo žinias, kurias pati čia sėmiausi, jiems, mano mažučiams draugams" — galvojau pilna entuziazmo.

Bet įvykiai riedėjo nesulaikomai, išblaškydami mus po visą pasaulį.

Giliausiai ir neišdildomai įsmigo ir pasiliko mano atminty paskutinis didingas vaizdas Vilniuje: VDG-jos moksleiviai su gėlių puokštėmis pasitinka Lietuvos kariuomenę, įžygiuojančią į mūsų brangią sostinę — senąjį Vilnių...

★

ALFONSAS KISIELIUS, gydytojas, VDG-joje mokėsi 1931—38 m., nuo 1938 m. studijavo mediciną lenkų S. Batoro un-te Vilniuje, 1943 m. baigė VDU-to medicinos fakultetą Kaune. JAV specializavosi chirurgijoje, išlaikė specialybės egzaminus ir buvo priimtas nariu "Fellow of American College of Surgery". Nuo 1960 m. verčiasi privačia chirurgijos praktika Sidney, Ohio.

(Nukelta į 4 psl.)

DARBAI IR METAI, PAŠVĘSTI LITUANISTIKAI

Kalbininko dr. Petro Joniko šešiasdešimtmečio sukakties proga

A. DUNDULIS

Turime tik tris iškiliuosius lituanistus kalbininkus daktarus: Pr. Skardžių, Ant. Salį ir P. Joniką, mūsų tautai brangius ir vertingus, kaip retus brangakmenius, tad bet kurio kokia nors sukaktis laikytina reta, o sukaktį minintis — retu sukaktuvininku.

Šiais metais kovo mėn. vienas mūsų kalbininkų kukliai, tik savo šeimoje, prisiminė 60 metų amžiaus sukaktį. Tai kuklusis **dr. Petras Jonikas**, su kuriuo noriu supažindinti skaitytojus nors trumpa apybraiža.

Sukaktuvininkas gimė 1906. 3. 25 d. Antringių kaime, Tauragės valsčiuje, vidutiniokų ūkininkų šeimoje. Jis buvo pirmagimis Antano ir Onos Jonikų sūnus, kuris nebuvo lepinamas, nes nuo vaikystės dienų, o vėliau,ir mokslo siekdamas, atostogų metu dirbdavo įvairius ūkio darbus kartu su kitais šeimos nariais.

Mokslo keliais

Pirmuosius mokslo žingsnius Petrukas žengė Pagramančio ir Šilalės pradinėse mokyklose (1917—1919 m.), o vėliau nukiūtino į Tauragės vidurinę mokyklą (1920—1923 m.), kurią baigęs, jau drąsesniu žingsniu, tiesiog nužygiavo į Tauragės mokytojų seminariją (1923—1927 m.), kur įgijo pradinės mokyklos mokytojo pažymėjimą.

Būdamas vidurinėje mokykloje ir mokytojų seminarijoje, rašinėdavo įvairių svarstymų straipsnius (atseit "filosofavo") tų mokyklų mokinių leidžiamiesiems laikraštukams, o kartais ir periodinei spaudai. Kartais mėgindavo, kaip ir kiti jaunuoliai, šį bei tą sueiliuoti. Savo rašiniais aktyviai reikšdavosi tų mokyklų mokinių lavinimosi būreliuose, kur "kritikai" teigdavę, kad Petras Jonikas gerai rašąs. Tokiai mokytojų ir mokinių nuomonei susidarius, jau seminarijoje sukaktuvininkas apsisprendė nepasitenkinti pradinės mokyklos mokytojo pažymėjimu, bet siekti aukštojo mokslo. Kilo klausimas, ką studijuoti? Filosofiją ar lietuvių kalbą? Apsisprendžia studijuoti kalbą. Taigi 1927 m., gavęs pradinės mokyklos mokytojo pažymėjimą, nesiveržia gauti darbo, bet tvirtu žingsniu žengia į laikinąją Lietuvos sostinę Kauną, kur įstoja į Lietuvos Universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą ir nesvyruodamas pasirenka pagrindine studijų šaka lietuvių kalbą. Čia, pats studijuodamas, nuo 1928 m. kelerius metus dėsto lietuvių kalbą įvairiose vidurinėse mokyklose ir gimnazijose, kas, žinoma, pailgina studijų laiką.

Atėjo 1934 m., kurie buvo ne tik reikšmingi, bet ir lemtingi Petro Joniko gyvenime. Mat, šiais metais jis laikė universiteto baigiamuosius egzaminus. Štai, egzaminų komisijoje sėdi fakulteto dekanas prof. Vincas Krėvė - Mickevičius, dr. Pranas Skardžius, dr. Antanas Salys ir kiti "smakai", kaip dažnas studentas juos vadindavo. Klausinėjamas kvočiamasis atsakinėja, kaip įprasta egzaminų metu. Po egzaminų prasideda komisijos posėdis, kuriame sprendžiamas kvočiamųjų likimas. Anot dekanato sekretoriaus p. Stankaičio žodžių, šio posėdžio metu, kada buvo kalbama apie Petrą Joniką, dekanas prof. Krėvė - Mickevičius maždaug taip išsireiškęs: "Jei nori, pastatyk Joniką į katedrą prieš studentus, tai jis droš gerą paskaitą, kaip koks profesorius". Kaip ten buvo pasakyta, ne tiek svarbu, bet faktas, jog pats dekanas pasiūlė Švietimo ministerijai Petrą Joniką kandidatu stipendijai gauti, kad galėtų užsieniuose pagilinti studijas, atseit, ruoštųsi profesūrai. Taigi 1935—1937 m. Petras Jonikas lankėsi Rygos, Vienos ir Karaliaučiaus universitetuose, kur pas profesorius J. Endzelyną, St. Szober (Šoberį) ir J. Gerulį gilino savo studijas. Grįždamas namo, pakeliui užsuko ir į okupuotą Lietuvą, į Vilnių, kur Lietuvių mokslo draugijos archyvuose rinkosi rūpimosiosios studijinės medžiagos. Nors Jonikas turėjo vizą ir kitus reikiamus formalius dokumentus, bet anuometinis Vilniaus vaivada, garsusis lietuvių ėdikas ponas Bocianskis greitai ištrėmė jį, kaip nepageidaujamą "svečią", į nepriklausomą Lietuvą.

Paskui, laikui ir aplinkybėms pakitus, trėmėjas Vilniaus vaivada Bocianskis nežinia kur dingo, o ištremtasis Petras Jonikas 1942 m. Vilniaus Universitete apgynė savo disertaciją. Skirtuoju laiku, sausio 31 d., į

Dr. Petras Jonikas

Vilniaus Universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto didžiąją auditoriją - salę prigužėjo daug žmonių: universiteto rektorius a. a. prof. M. Biržiška, dekanas prof. dr. J. Puzinas, daug profesūros, o studentų tiesiog prisigrūdo pilna salė.

Po trumpų iškilmingojo posėdžio atidarymo formalumų doktorantas Petras Jonikas paskaitė keletą tezių iš didelio savo disertacinio darbo. Tada pradėjo jį "čiupinėti" tiesioginis formalusis oponentas prof. dr. Pr. Skardžius, lyginamosios kalbotyros prof. Jonas Otrębskis (Jan Otrębski) ir dar vienas kitas. Mums, studentams, atrodė, kad didieji "rabinai" stipriai "pačiupinėjo" doktorantą. Bet pasirodė, kad ir doktorantas nepėsčias! Jis atsistojęs, lėtai, šal tai, bet rimtai atsakė kiekvienam "puolėjui", atseit, puikiai "atsikirto". Rektorius ir kiti pradėjo ploti. Studentai to ir ir telaukė! Suūžė plojimai, kaip nirštanti jūra!

Po kiek laiko universitete buvo viešai paskelbta, kad doktorantas Petras Jonikas apgynęs savo disertaciją "magna cum laudae", ir suteikiamas jam filosofijos daktaro laipsnis. Taigi, pirmasis lituanistas kalbininkas, įgijęs daktaro laipsnį Lietuvos universitete, ir tai senojoje Lietuvos sostinėje Vilniuje, senajame Vilniaus Universitete!

Sukaktuvininkas, gyvenimo audrų nešamas, atsidūręs Chicagoje, po kiek laiko pradėjo lankyti Chicagos Universitetą (University or Chicago), kur studijavo bibliotekininkystę. Šias studijas vainikavo magistro laipsniu (M. A.) 1958 metais.

(Nukelta į 5 psl.)

4½% current dividend — 5% on investment bonus

4½% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams pračjus.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632
Valandos: Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštad. 9 v. r. iki 4:30 v. p. p.
Trečiad. uždaryta: Ketvirtad. 9 v. r. iki 8 v. v.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western PRosp. 8-5875
Vedėjas L. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 v.v.

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET — Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
ORO VĖSINTUVAI — SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE
CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
6245 SO. WESTERN AVENUE — CHICAGO, ILLINOIS — TEL.: GR 6 - 7575

MOKAME 4½% už investmentų sąskaitas

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdingai, saugiai ir peningai jau virš 41 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama, palyginamai, aukštą dividendą. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stiprūs finansiškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidėdami darbais ir finansais, kad galėtų pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicagos Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš $53,500,000.00 turto įstaigą.

JOHN PAKEL, direktorių tarybos ir bendrovės prezidentas

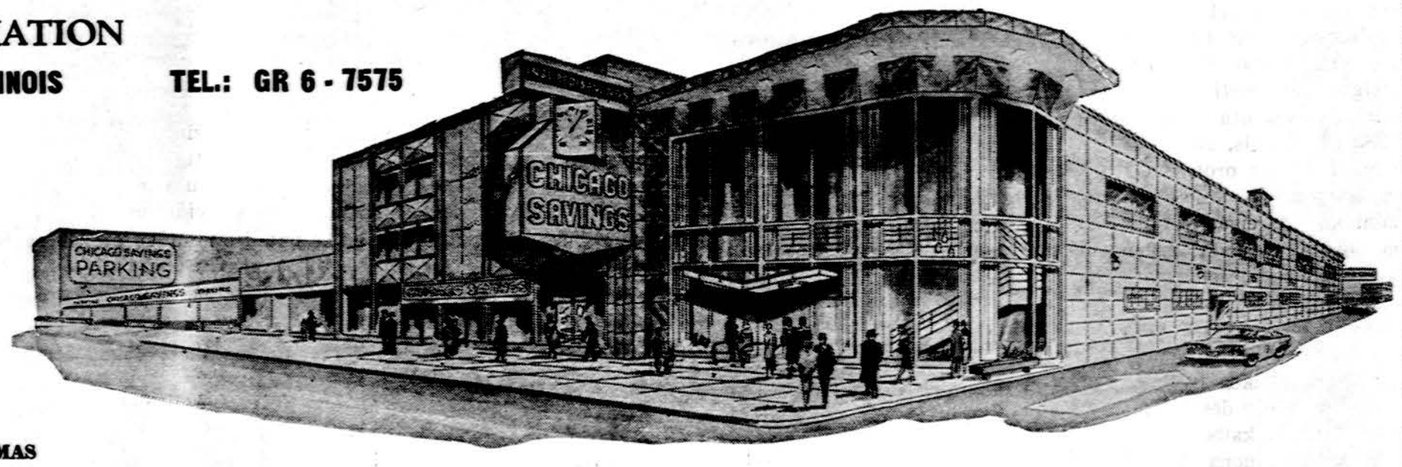

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms for your organization meetings. (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamps Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service
- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:
MONDAY ..... 12:00 P.M. —8:00 P.M
TUESDAY ..... 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY ..... Closed All Day
THURSDAY ..... 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY ..... 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY ..... 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

LIETUVYBĖS TVIRTOVĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

A. a. kan. Klemensas Maliukevičius, mano giminaitis, paskatino mane įstoti į VDG-ją 1931 metais. Jis mokėjo už mano mokslą ir išlaikymą Šv. Mikalojaus bendrabutyje. Man tebesant šeštoje klasėje, kan. Maliukevičius numirė. Kadangi mokiausi labai gerai, buvau atleistas nuo mokesčio už mokslą gimnazijoje, o taip pat ir bendrabutyje už maistą ir visą išlaikymą. Mano tėvai, 7 ha ūkininkai prie Druskininkų, jokiu būdu nebūtų galėję už mane mokėti, jie vos pajėgė mane aprengti ir apmokėti mano keliones traukiniu į gimnaziją Vilniun ir atostogų metu atgal į tėviškę.

Tokių vaikų kaip aš buvo daug. VDG-ja ir lietuvių bendrabučiai sudarė palankias sąlygas daugeliui Vilniaus krašto neturtingų vaikų išeiti mokslus ir tuo atidarė jiems duris į platų pasaulį.

Maistas Šv. Mikalojaus bendrabutyje buvo labai kuklus: pusryčiams gana tamsi ir nesaldi kava, juoda duona, patepta taukais (sviestas buvo retenybė), vakarienei — bulvių ar makaronų sriubos. Pietums gaudavome kotletų ir bulvių košės. VDG-je priešpiečiai būdavo man skanumynas — bulkutė su pienu. Ir dabar atsimenu, kaip visi lenktyniaudami dundėdavome laiptais žemyn, kad tik greičiau atsistotume į priešpiečių laukiančių eilę. Tuo tarpu nepamainomas "policininkas" — inspektorius Aleksa prisistatydavo tvarkos palaikyti.

Daugelis vaikų atsiveždavo iš namų papildomo maisto. Savo lagaminuose laikydavome užsirakinę džiovintus sūrius, rūkytas dešras, kumpius ir visokių rūšių sausainius. Dauguma mūsų tuo papildomu maistu dalindavomės su kitais vaikais. Bendrabutyje visi berniukai pamokas ruošdavo viename kambaryje nustatytomis valandomis. Tvarkai palaikyti bendrabučio vedėja Ona Žukauskaitė skirdavo pakaitomis aukštesnių klasių mokinius. Turėjome du didelius miegamuosius kambarius, kurių kiekviename gyvendavo 15—20 berniukų. 10 val. vakare būdavo gesinamos šviesos,ir visi turėjome gulėti savo lovose. Prieš miegus dar buvo leidžiama vienam berniukui papasakoti pasaką ar atpasakoti kokios nors knygos santrauką. Sekmadieniais visi bendrabučio berniukai, išsirikiavę poromis, eidavome į bažnyčią. Bažnyčią daugumas vaikų mėgo, o ypač visi mėgo giedoti. Laisvalaikiu žaisdavome futbolą ten pat prie bendrabučio. Dažnai čia pat suruošdavome rungtynes su lenkiukais. Rungtynės gana dažnai baigdavosi peštynėmis. Visi jutome pareigą kovoti dėl lietuvio garbės — mėlynės ir maži sužeidimai mums buvo lyg ir auka tėvynės ir lietuvybės labui. Laimėti prieš lenkus bet kokioje sporto šakoje buvo didžiausias malonumas ir pasididžiavimas. Sporto populiarinimas lietuviškame kaime buvo vienas iš maloniausių vasaros užsiėmimų. Tą darbą labai sėkmingai dirbo lietuviai studentai ir vyresniųjų klasių gimnazistai. Sportas sujungdavo lietuvišką kaimo jaunimą ir sulaikydavo jį nuo girtavimo bei nuo nekultūringų "vakaruškų".

Visuomet labai maloniai prisimenu vakarines gegužines pamaldas Šv. Jono bažnyčioje. Visi eidavome ten ne tiek melstis, kiek garsiai giedoti, kad parodytume lenkams, kiek daug Vilniuje lietuvių ir kad mes gražiau giedame negu lenkai. Kita demonstracija būdavo įspūdingas Kalvarijų lenkymas. Aš buvau orkestrantas ir su pasididžiavimu pūčiau kornetą. Tada orkestras ir lietuviškos giesmės skambėdavo Vilniaus gatvėse.

Mūsų skautų veikla buvo pavyzdinga. Drausmė buvo griežta, o rikiuotės pratimai būdavo maždaug karinio pobūdžio. A. a. Prano Žižmaro asmuo yra neatskiriamai susijęs su Vilniaus lietuvių skautais.

Mano nuomone, VDG-jos mokslo lygis buvo aukštas. Ypatingai geri mokytojai buvo dir. M. Šikšnys, Br. Untulis, dr. J. Šlapelis, H. Horodničius, A. Kudaba ir lenkų kalbos mokytojas T. Pizlo. Direktorius M. Šikšnio posakis "aškuta, aškuta, ne į Birutę per Panamarius" buvo labai populiarus ir reiškė — eik prie tikslo trumpiausiu, o ne ilgiausiu keliu. Inspektorius Aleksa su savo "kriaušėm" buvo ir pasiliks atmintyje kaip žmogus, atsidavęs VDG-jai ir jos mokiniams savo sveikatą ir savo gyvenimą.

Pramogų daug neturėdavome: mokinių koncertai, baletas ir šokių vakarai.

VDG-ja buvo išsigelbėjimo švyturys Vilniaus krašto lietuvybei. Be VDG-jos įtakos ir be jos absolventų, kurių daugelis grįždavo į kaimus mokytojauti, lietuvybė Vilniaus krašte per 19 lenkų okupacijos metų būtų labai smarkiai nukentėjusi.

VDG-jos abiturientams perspektyvos iškilti ano meto Lenkijoje buvo labai menkos. Lenkai iš mūsų juokdavosi ir klausdavo: "Ką gi darysi, baigęs tą lietuvių gimnaziją? Kur toliau eisi?" Tik keliems pavykdavo kasmet patekti į medicinos ar technikos fakultetus. Kiek lengviau būdavo įstoti į teisių ar humanitarinių mokslų fakultetus. Kiti eidavo mokytojauti į pradžios mokyklas. Mano nuomone, pradžios mokyklų mokytojų paruošimas buvo vienas iš svarbiųjų VDG-jos įnašų lietuvybei Vilniaus krašte išlaikyti.

★

ZIGMAS DAILIDKA, mokėsi VDG-je nuo 1930 m. baigė Eišiškių gimnaziją. Teisės mokslus magistro laipsniu baigė Pabaltijo universitete Vokietijoje. Šiuo metu gyvena Chicagoje, dalyvauja visuomeninėje veikloje, JAV LB Centro v-bos vicepirmininkas, Kultūros fondo valdybos pirmininkas, Lietuvių valstiečių liaudininkų c-ro k-to ir kitų organizacijų narys.

Z. DAILIDKA

VDG-ja sukelia man nepaprastai gražius prisiminimus iš anų laikų, kurie, žiūrint dabartinėmis akimis, buvo patys maloniausi, patys gražiausi. Kiek džiaugsmo ir didelių planų pynėsi 10 metų vaiko galvoje, kada tėvai sutiko mane leisti į gimnaziją! Tėvams sprendimas buvo nelengvas, nes po stiprios 1930 metų depresijos ūkininkui Lenkijoje, o ypatingai okupuotame Vilniaus krašte, buvo sunku verstis. Tuo metu tai man buvo mažai težinoma ir mažai terūpėjo. Mane daugiau jaudino stojamieji egzaminai, nes mano lietuvių kalbos mokėjimas buvo labai ribotas ir grynai tarmiškas. Tik žymiai vėliau įsitikinau, kad ir vienu ir kitu atveju klydau: lietuvių kalba po pusmečio nebebuvo jokia kliūtis, o tėvams kad ir nedidelė finansinė našta (gimnazija buvo stipriai remiama aukomis iš Lietuvos) vis tiek buvo nepakeliama.

Atvykę iš provincijos, moksleiviai gyvendavo bendrabučiuose, kuriuose sąlygos buvo menkos, bet tvarka ir disciplina pavyzdingos. Mokslo lygis gimnazijoje buvo aukštas, reikalavimai dideli, mokslo personalas rimtas, dauguma patyrę ir kvalifikuoti pedagogai. Gimnazijos direktorius M. Šikšnys, matematikos vadovėlių autorius, visuomenės veikėjas, rašytojas, poetas, buvo mokytojų ir mokinių ypatingai gerbiamas. Tuo metu mums, mokinukams, viskas atrodė kitaip: vieni mokytojai buvo geresni, kiti blogesni: lotynų kalbos mokytojas buvo geras, nes jis nematydavo knygoje tarp eilučių surašytų tekstų vertimų, o per rašomuosius galėjai tikėtis pagalbos iš kaimynų "špargalkos" pavidale. Istorijos mokytojas buvo negeras, nes jis, iššaukęs mokinį atsakinėti, taip jį pastatydavo, kad jis jokios pagalbos negalėjo tikėtis iš norinčių jam padėti draugų. Mokiniai kartais stengdavosi, kaip ir kitose mokyklose, pažinti savo mokytojus, rasti jų silpnąsias vietas ir jas išnaudoti. Vo-

DARBAI IR METAI, PAŠVĘSTI LITUANISTIKAI

(Atkelta iš 4 psl.)

Darbų baruose

Dar studentavimo laikais, jau 1928 m., P. Jonikas įsijungė į švietimo darbą, nes šalia tiesioginių studijų, dėstė lietuvių kalbą vidurinėse mokyklose ir gimnazijose.

Sugrįžęs iš užsienių po pagilinamųjų studijų, įsijungė į Vytauto Didžiojo Universiteto mokomojo personalo būrį. Tad nuo 1937 m. buvo Vytauto Didžiojo, o vėliau ir Vilniaus Universiteto lietuvių kalbos katedros vyresniuoju asistentu, o 1942 m. pakeltas į docentus.

Šalia universitetinio darbo sukaktuvininkui teko būti "Gimtosios Kalbos" redaktoriumi.

Raudonajam košmarui antrą kartą užplūstant Lietuvą, dr. P. Jonikas patraukė į Vakarus. Karo audrai palūžus, o tremtiniams susibūrus į stovyklinį gyvenimą, spontaniškai buvo atgaivintos įvairios lietuvių mokyklos, tad dr. P. Jonikas iki 1946 m. dėstė lietuvių kalbą Hanau (Vokietijoje) lietuvių stovyklos gimnazijoje, o 1946—1949 m. Pabaltijo Universitete (Hamburge ir Pinneberge) buvo lietuvių ir baltų kalbotyros e. o. (assoc.) profesoriumi.

Tremtiniams pajudėjus iš stovyklų, dr. P. Jonikas 1949 m. atvyko į JAV, į Chicagą, kur pradėjo dirbti "Naujienose", redaguodamas "Kalbos dalykų" skyrių iki 1955 m. Suorganizavus Chicagos Aukštesniąją lituanistikos mokyklą, čia sukaktuvininkas dėstė lietuvių kalbą. Jis yra vienas iš iniciatrorių steigti Lituanistikos institutą, kurio prezidentu buvo 1954—1963 m. Berods, 1950—1952 m. buvo Lietuvių profesorių draugijos Amerikoje valdybos sekreminink o pareigas 1950—1955 m. buvo Lietuvių kalbos drjos Chicagos skyriaus pirmininkas. Jis taip pat yra vienas iš steigėjų Pedagogiyra vienas iš steigėjų Pedagoginio lietuanistikos instituto, kuriame ir dabar dėsto kalbotyrinius lietuvių kalbos dalykus.

Kasdienę duoną pelnosi nuo 1957 m. Chicagos Universitete, kur teisės skyriuje yra knygų kataloguotojas.

Svarbesniosios studijos

Čia tenka suminėti bent svarbesniąsias lituanistines kalbines studijas, kurios yra išleistos knygomis ar atskirais straipsniais, tilpusiais įvairiuose moksliniuose leidiniuose.

Yra išleistos šios knygos: Pagramančio tarmė — 1939 m., Gimtojo žodžio baruose — 1952 m. ir Lietuvių kalbos istorija — 1952 m.

Svarbesnieji kalbotyriniai straipsniai: Priesaga -inis — 1928 m., Mūsų rašomosios kalbos ugdymas ir taisymas — 1933 m., Apie "Aušros" rašomąją kalbą — 1933 m., Per Andreja Dirika leišu latviešu valodas rokrakstu — 1935 m., Fridrikas Kuršaitis 1935 m., Mažosios Lietuvos rašto kalba — 1935 m., Jonas Spudulis — aušrininkas kalbininkas — 1936 m., Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos idėja priešaušrio metu — 1937 m., Mažosios Lietuvos bažnytinės kalbos reformos projektas XVIII a. pradžioje — 1937 m., Mūsų rašomosios kalbos kultūros problema — 1937 m., Jablonskinės rašybos pagrindai — 1940 m., Lietuvių kalba ir jos gaivinimas prieš "Aušrą" — 1940 m., Lietuvių kalbos gyvatos raida Mažojoje Lietuvoje — 1948 m., Nuo Mažvydo iki Jablonskio — 1950 m., Kodėl rašome aukštaitiškai? — 1949 m., Zu den litauischen Ortsnamen — 1951 m., Mūsų pavardės ir jų atsiradimas — 1954 m., Vincas Kudirka ir lietuvių kalba — 1958 m. ir Svetimųjų pavardžių rašyba — 1963 m.

Paminėtini dar niekur nespausdintieji studijiniai darbai: Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrimasis priešaušrio ir "Aušros" laikais — Vilnius, 1942 m. Tai disertacinis darbas, "magna cum laudae" apgintas, filosofijos daktaro laipsniui įgyti. Antroji disertacija yra "Classification of Linguistics in the LC and DC Schemes: A Comparison with Those by Subject Specialists" (University of Chicago, 1958 m.). Už šį darbą sukaktuvininkas gavo M. A. laipsnį.

Taip pat paminėtini trys išsamūs kalbotyriniai straipsniai, kurie bus išspausdinti Liet. Enciklopedijos XV-me tome: "Lietuvių kalbos istorija", "Lietuvių asmenvardžiai ir vietovardžiai" ir "Lietuvių kalbos tyrinėjimai".

Leidinių bendradarbis

Paminėtini bent svarbesnieji leidiniai, kuriuose dr. P. Jonikas bendradarbiavo įvairiais kalbotyriniais straipsniais. Jis rašė šiuose leidiniuose: Archivum Philologicum, Gimtojoje Kalboje, Lietuviškoje ir Lietuvių enciklopedijose, Švietimo Darbe, Kultūroje, Kalboje, eilėje kitų lietuvių laikraščių bei žurnalų, o taip pat ir kitataučių spaudoje, pvz.: Latviešu konverzacijas vardnica, Celi, Erasmus, Beitrage zur Namenforschung ir kt.

Redaktorius

Sukaktuvininkui teko būti ne tik pavienių leidinių bendradarbiu, bet ir jam pačiam teko redaguoti. Gimtąją Kalbą redagavo nepr. Lietuvoje 1938—1940 m., o tremtyje, Jungtinėse Am. Valstybėse, 1958—1960 m., nr. 1—10. Kartu su kitais suredagavo "Kovos metus dėl savosios spaudos" — 1957 m. Tai 50 metų spaudos atgavimo sukakčiai paminėti leidinys. Jis taip pat taisė eilės knygų bei straipsnių kalbą, o "Aleksandryno" korektūros taipgi buvo užkrautos ant sukaktuvininko pečių. Taip pat paminėtinas ir kaip "Naujienų" "Kalbos dalykų" redaktorius. Bene dažniausiai jis pats šį skyrių ir užpildydavo.

Dalyvavimas organizacijose

Sukaktuvininkas yra įsijungęs į mokslines ir profesines draugijas bei įstaigas, kuriose dažnai aktyviai pasireiškia, eidamas įvairias valdybų narių pareigas. Suminėtinos bent šios: Lietuvių kalbos draugija (nepr. Lietuvoje ir JAV), Latviešu Filologu Biedriba, Lietuvių profesorių draugija Amerikoje, Lituanistikos institutas (JAV), Baltisches Forschungsinstitut (Bonnoje), Linguistic Society of America, American Name Society, American Library Association ir American Association of Law Libraries. Jis nevengia ir visuomeninės veiklos, kuri tačiau nesiremia partiniais ar pasaulėžiūriniais pagrindais.

Baigminės mintys

Iš šios kuklios sukaktuvininko dr. P. Joniko veiklos bei jo mokslo darbų apžvalgos matome, kad tai kūrybinga lituanistinė pajėga, parašiusi daug studijinių kalbotyrinių vertingų mokslinių straipsnių, kurie yra išsimėtę įvairiuose leidiniuose. Tas pats pasakytina ir apie kitus du mūsų didžiuosius kalbininkus dr. Pr. Skardžių ir dr. Ant. Salį.

Atrodo, kad prasmingiausias šių mūsų didžiųjų kalbininkų pagerbimas būtų, jei surinktumėm ir išleistumėm jų raštų atitinkamus leidinius, kuriais daug padėtume mūsų gimtosios kalbos kultūros ugdymui pilnąja šio žodžio prasme.

Manau, kad dauguma buvusių dr. P. Joniko klausytojų studentų lituanistų pritars šiam mano nuoširdžiausiam linkėjimui: puikiausios sveikatos, visokeriopos gyvenimo sėkmės bei ilgiausių kūrybingų metų!

Vytautas Kasiulis — Lenktynės

KAI IDĖJOS ĮGYVENDINIMAS NEIŠVENGIAMAS

(Atkelta iš 3 psl.)

klojasi visi operos paruošos darbymečio reikalai ir kaip sukasi visas komplikuotas operos rengimo aparatas?

— Operos rengimo aparatas daug geriau pradėjo suktis nuo labai įspūdingo V. O. Virkau plakato pasirodymo. Čia, tur būt, yra kaltas faktas, kad dauguma žmonių turi vizualinę atmintį. Bet juokus padėkim į šalį. Aš didžiuojuos ir lenkiu galvą prieš visų, įsijungusių į operos pastatymo darbą pasišventimą ir entuziazmą. Ir aš galiu dabar, atvažiavęs į Chicagą ir pamatęs visa tai, raniai naktimis užmigti, nes kur plaka tiek daug jaunų ir jaunai jaučiančių širdžių tuo pačiu ritmu, ta pačia idėja, tos idėjos įgyvendinimas yra neišvengiamas.

— Ir pokalbia užsklandai norisi klustelėti: ko vėl naujo galime tikėtis iš Lapinsko po jo galinėjimosi su "Lokiu"?

— Pabaigęs rašyti "Lokį", aš negaliu įsivaizduoti, kad galėčiau ar norėčiau iš viso ką nors kita komponuoti, kaip tik operą. Tad turėtų sekti antra mano opera. Tačiau aš manau, kad tai yra tik momento nuotaika. Nenorėčiau tapti nei Puccini'u, pašventusiu visą savo gyvenimą operų rašymui, nei Bruckner'iu, rašiusiu beveik išimtinai simfonijas. Truputį save pažindamas, aš manyčiau, kad turėtų dabar sekti kas nors labai skirtingo. Bet kas galėtų pasakyti, kurio iš tų visų, mano pasąmonėje besivystančių kūrinių seks eilė pasirodyti viešumoje. Šito dar negalėčiau pasakyti.

*

Mūsų muzikinį pokalbį šituo reikėjo ir baigti, nes kompozitorius Darius Lapinskas jau žiūrėjo į laikrodį ir skubėjo kitur kažkokiu dar tobulai neužrauktu operos reikalu. Atsisveikinant ir matant kūrybingą, jauną ir pilną energijos žmogų, siela ir kūnu atsidavusį "Lokio" operos idėjai, imi ir pats neabejoti jaunatviško polėkio galia ir jo konkrečiu realizavimu mūsų kultūrinio gyvenimo raidoje.

k. b.

VALOME KILIMUS IR BALDUS

Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis. J. BUBNYS. RE 7-5168

MOVING

ŠERĖNAS perkrauto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli Miesto eidimai ir pilna apdrauda.

2047 W. 67 PL. WA 5-8063

Restoranas Neringa

LIETUVIŠKI IR AMERIKONIŠKI VALGIAI

Atdara kasdien nuo 11 v. ryto iki 8 val. vakaro.

2632 West 71st St.,

Telef. — 778 - 9359

Sav. Teresė Karvelaitienė

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)

Sav. DAN LIUTIKAS

NAUJŲ PARDAVIMAS • VARTOJAMŲ TAISYMAS • GREITAS patarnavimas • GARANTIJA • KREDITAS

2412 WEST 71st St., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471-2446

PRISTATYMAS NEMOKAMAI

ROCHKES MEDICAL ARTS
3213 W. 63rd Street
Tel. WA 5 - 4787

REMBLAKE - ROCHKES APOTHECARY
2421 W. 63rd Street
Tel. HE 4 - 1500

DIABETINIS MAISTAS IR GAMINIAI

Mes patelefonuosime jūsų gydytojui.

Tik per 10 dienų...

trumpam vasaros sezonui ir už labai papigintą kainą siūlome ypatingai gerus ir praktiškus siuntinius, kurie pristatomi į Lietuvą oro paštu laike 10 dienų.

Šie taip praktiški ir reikalingi siuntiniai suteiks Jūsų artimiesiems malonią staigmeną ir netikėtą paramą, tad nepraleiskite šią retai pasitaikančią progą ir pasinaudokite šiuo mūsų specialiu pasiūlymu.

Mergužėlė (01).

Itališkas labai populiarus lietpaltis, vilnonė kostiumui arba vasariniam paltui medžiaga, 4 jardai gėlėtos šilkinės suknelei medžiagos, 1 nailono skarelė, 1 šilkinė labai graži gėlėta skarelė, 2 poros geriausių nailono kojinių, 1 nepermatomo nailono bliuskutė.

Kaina $65.00.

Bernužėlis (02).

Nailoniniai spalvoti arba balti viršutiniai marškiniai, 1 terelyno kaklaraištis, vilnonė vasariniam kostiumui medžiaga, arba juoda kostiumui medžiaga, 1 specialus labai stiprus Itališkas lietpaltis, viena pora nailono kojinių su 6 mėnesių garantija, 1 be rankovių su kostiumu dėvimas megztukas.

$65.00.

Jungtinis Mergužėlės ir Bernužėlio siuntinys kainuoja tik

$120.00.

Tebesiunčiami mūsų anksčiau skelbtieji, didelio pasisekimo turėjusieji siuntiniai: V-3 — 10½ jardo angl. viln. medž. trims kostiumams už 55 dol.; P-3 — 9 j. trims paltams viln. angl. medžiagos už 60 dol.; N - 4 — 16 jardų nepermatomo nailono gražiausių raštų 4 suknelėms už 45 dol.; ir M - 13 vertingas augšto kaloriteto maisto siuntinys 22 lbs. už 30 dol.

Prie visų išvardintų siuntinių galima pridėti pageidaujamų dovanų iš mūsų katalogų arba Jūsų pačių supirktų prekių. Jūsų pačių siuntinius išekspedijuojame iš Londono tik už 12 dolerių, plius faktinos Sovietinio muito išlaidos. Tokius siuntinius galite mums siųsti žemiau nurodytu adresu pažymėdami mūsų tranzitinio sandėlio ženklą: **B. O. 11690/64.**

BALTIC STORES LTD.

421, Hackney Road

London, E. 2., Great Britain

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir gavėjo parašu patvirtintas pristatymas per 3 - 4 savaites. Visos siuntos registruotos ir apdraustos.

Atstovai: L. Venckus, 7030 Talman Ave., Chicago, Ill., tel. 436 - 0494; Gaiva, 3570 W. Vernor, Detroit, Mich.; ir A. Kusinskis, 124 Park Str., Sudbury, Ont., Canada.

Villų pirkimo, nuomavimo taip pat ir dėl visų kitų reikalų Ispanijoje, prašome kreiptis į mūsų atstovą ten: Palanga Properties, Ltd., 24 Calle Monasterio de Poblet, Comarruga, Prov. de Tarragona, Espana.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

JUNE — BIRŽELIO 9, 10, 11 D. D.

BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	$5.29
COGNAC "NAPOLEON" V.S.O.P.	Fifth	$5.98
TERRY THREE STAR SPANISH BRANDY	Fifth	$4.39
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth	$4.89
CINZANO VERMOUTH Dry or Sweet 33 oz. Bottle		$1.89
COEUR DE FRANCE IMPORTED BLACKBERRY, CHERRY or APRICOT LIQUEUR	Fifth	$2.79
DUCAL 1959 VINTAGE Portugal Grape Wine	Fifth	$1.79
HAMM'S BEER Case of 24—12 oz. Throw away bottles	Case	$3.59
SOUTHERN COMFORT LIQUEEUR	Fifth	$3.89
MICHELOB BEER Case of 24—12 oz. Throw away bottles	Case	$5.49

kiečių kalbos mokytojas mėgdavo papolitikuoti lenkų vidaus ir tarptautinės politikos klausimais. Geografijos mokytojas mėgdavo papasakoti savo kelionių įspūdžius po įvairius kraštus. Jie kartais būdavo suderinti su pamokos tema, o kartais visai nieko bendra su ja neturėdavo.

Jei kartais supykę mokytojai išvarydavo mokinį už durų, tai dar nebūdavo baisu, nes mokytojai paprastai iš to jokių išvadų nedarydavo. Blogiau, kad už durų tokį mokinį visuomet sugaudavo inspektorius Aleksa ir palikdavo po pamokų. Palikimas po pamokų reiškė ateiti sekmadienį po pamaldų į klasę, kur tas pats inspektorius duodavo spręsti uždavinius. Jeigu neišspręsdavai, liepdavo ateiti sekantį sekmadienį, ir gaudavai kitą uždavinį spręsti. Kartais toks palikimas po pamokų užsitęsdavo kelis sekmadienius.

Įdomus pedagogas buvo pats gimnazijos direktorius M. Šikšnys. Kaip anksčiau esu minėjęs, jis buvo matematikas. Dėstė matematiką įvairiose klasėse iš atminties ir jokių vadovėlių nenaudojo. Ateina į klasę, pašaukia mokinį prie lentos ir duoda mintin atėjusį uždavinį. Jeigu yra gerai nusiteikęs — padeda mokiniui pradėti galvoti ir spręsti, jeigu ne — blogai.

Gerai atsimenu lietuvių kalbos mokytoją dr. Jurgį Šlapelį,pas kurį teko keletą metų mokytis. Baigęs medicinos mokslus, gydytojo praktika nesivertė, o visą savo gyvenimą gilinosi ir dirbo kalbotyros srityje. Šalia savo pedagoginio darbo gimnazijoje jis ruošė didelį lietuvių kalbos žodyną. Žodyno ruošimo reikalais atostogų metu vykdavo į Vilniaus krašto lietuviškus kaimus, kur ieškodavo vyresnio amžiaus žmonių, kad galėtų su jais išsikalbėti, išgauti iš jų retesnių žodžių, išsireiškimų. Pamokų metu nukrypdavo kalba į ruošiamo žodyno reikalus. Ypatingai būdavo įdomu klausytis apie naujų žodžių susidarymą. Čia per ilgesnį laiką ir "gimė" apsčiai naujų žodžių, kuriuos mokiniai, vėliau tarp savęs besikalbėdami, vartodavo. Tik sunku būdavo atskirti, kurie žodžiai buvo dr. J. Šlapelio siūlomi ir aprobuojami, o kurie buvo pačių mokinių išgalvoti. Ir taip sofą vadindavome maigute, motociklą — purpuole, protą — mastalu, klaidą — riktu ir t. t.

Apskritai, visas mokinių gyvenimas gimnazijos ribose ir už jų reiškėsi nepaprastai stipriomis tautinėmis nuotaikomis. Viskas buvo sveriama tautiniais svarsčiais. Jeigu po pamokų prie bendrabučio kalne žaizdavome futbolą su žydukais ar lenkiukais, tai žaisdavome už Lietuvą, jeigu gimnazija žaisdavo krepšinio ar tinklinio rungtynes su kitomis lenkų gimnazijomis, tai rungtynės buvo: Lietuva - Lenkija. Kas vykdavo laisvoje Lietuvoje, viskas buvo gerai, Lenkijoje — nieko gero.

Dabar, galvodamas apie VDG-ją ir prisimindamas lenkų valdžios priespaudą, stebiuosi, kiek daug buvo pasišventusių žmonių, kurie, nežiūrint visų kliūčių, tą darbą dirbo! Kiek daug buvo užsispyrusių ir pasišventusių tėvų, kurie, daug ko atsižadėdami, leisdavo vaikus į lietuvišką gimnaziją! Kiek šviesių žmonių išėjo iš jos suolo, ir kiek VDG-ja davė Lietuvai!

(Bus daugiau)

PROPAGANDA IR POLITIKA MOKSLO VARDU

(Atkelta iš 1 psl.)

šią vietovę atsiųsta rusų kolonistų. Didieji Ibėnai buvo pavadinti Nikolskaja Sloboda, Mažieji Ibėnai — Preobreženskaja Sloboda.

"Lietuviškoji" tarybinė enciklopedija visai nutyli apie gyventojų ištrėmimą, rusų kolonistų įkurdinimą bei žiaurius baudžiamojo būrio veiksmus.

Apskritai, šioji enciklopedija nedaug sumini Lietuvos vietovių, kurios 1831 m., 1863 m. ar 1905 m. Rusijos caro kariuomenės baudžiamųjų būrių buvo sudegintos, gyventojai ištremti, o jų vieton atsiųsti rusai kolonistai.

Kadangi rusai kolonistai itin pasižymėjo Lietuvoje bolševikų okupacijos metu, todėl "lietuviškoji" enciklopedija pilna Ivanovų, Jefremovų ir panašių, kurių gan daug buvo po 1863 m. sukilimo nuslopinimo įveista įvairiose Lietuvos vietovėse.

Jeigu šioji enciklopedija bent truputėlį būtų lietuviška, tai tikrai būtų suradę vietos vietovardžiui — Čiornaja Padina (Samaros gub.), kur po 1863 m. sukilimo buvo nutremta daug gyventojų iš Lietuvos.

Nužudytieji ir "įsilietuvinusieji"

Ir šios enciklopedijos tome labai gausu biografijų. Ten suradau apie dvidešimt biografijų žymių lietuvių ar iš Lietuvos kilusių komunistų, nužudytų Sovietų Sąjungoje. Žinoma, nužudytų komunistų ir šių raidžių pavardžių būtų kur kas daugiau, nes enciklopedijon sudėti ne eiliniai, bet vadai ir dabar jau reahabilituotieji. Štai keletas nužudytųjų pavardžių: Adamovičius Juozas, saugumietis, Adomaitis Juozas, inž., Ambrasas Vincas, universiteto dėstytojas, Ambražiūnas Petras, Gudijos maisto liaudies komisaras, Angarietis Zigmas (Aleksa), Lietuvos komunistų partijos vadas, Cichovskis Kazimieras, Internacionalinės brigados Ispanijoje kadrų skyriaus viršininkas, Dabulevičius Andrius, poetas, Dimenšteinas Semionas, Lietuvos - Gudijos revoliucinės vyriausybės komisaras, Doleckis Jokūbas, TASSo atsakingas vadovas, Gaurys Stasys, baigęs mokslus Šveicarijoje ir dirbęs valstybės planavimo komisijoje, Griškelis Viktoras, pulko komisaras, Drabavičiūtė Aleksandra, Komunistų partijos centro komiteto instruktorė, Achmanovas (Giršfeldas) Moisiejus, Lietuvos - Gudijos Komjaunimo centro komiteto pirm., Griganavičius Vincas, saugumo įstaigos Maskvoje aukštas pareigūnas, komunistų partijos nutarimu, saugumiečio karjerą pradėjęs Lietuvos žvalgyboje.

Neabejotinai, Sovietų Sąjunga yra toji valstybė, kur yra daugiausia nužudytų lietuvių ir iš Lietuvos kilimo komunistų.

Nepaprastai yra įdomus šios "lietuviškosios" enciklopedijos veikėjų "įlietuvinimo" principas: joje sudėti žymieji Rusijos komunistų vadai, pavardės ne tik lotyniškomis raidėmis parašomos, bet ir graždanka, visi tie kariai rusai, kurie yra kariavę arba žuvę, arba palaidoti Lietuvoje, pvz. Černiakovskij Ivanas, žuvęs tiesiog Karaliaučiumi, palaidotas Vilniuje, Bagramianas Ivanas, maršalas, vadovavęs Karaliaučiaus operacijoms, Baltrakovas Michailas, kapitonas, palaidotas Kybartuose, arba kapitonas Biblašvilis, palaidotas Žygaičiuose ir kt.

Taip pat kiekvienas rusas, atsiųstas į okupuotą Lietuvą aukštoms pareigoms, "įsilietuvina" ir jų biografijomis mirga "lietuviškoji" enciklopedija. Apstu biografijų 16-tos divizijos karių ir kitokių tos divizijos pareigūnų, o taip pat sudėti beveik visi nepriklausomos Lietuvos meto komunistai.

Šaukiant už kultūrinį bendradarbiavimą, laisvojo pasaulio lietuviai kultūrininkai ignoruojami

"Lietuviškosios" tarybinės enciklopedijos redakcija visai ignoruoja, išskyrus komunistus, užsienyje gyvenančius lietuvius rašytojus, dailininkus, dainininkus, tapytojus ir kitus, ne tik politikus, bet ir visus kultūros darbininkus. Peržiūrėjęs tarybinės enciklopedijos pirmą tomą, neradau šių lietuvių rašytojų: Alanto Vytauto, Almeno Kazio, Andriušio Pulgio, Armino Aleksandro, poeto, Augustaitytės - Vaičiūnienės J., Babicko Petro, Babrauskienės - Tulauskaitės Gražinos, Balčiūno - Švaisto J., Barėno Kazimiero, Barono Aloyzo, Bieliackino Teodoro, Blekaičio J., Bradūno Kazio, Breimerio Felikso, Būdavo Stasio, Chodzkos Igno L., Dovydėno Liudo, Giedraičio (Spalio) Romualdo, Gliaudos Jurgio, Gražulio Balio, Griciaus Alfonso, Grigaitytės Kotrynos, Gustaičio Antano, Ignatonio Jeronimo, Jankaus Jurgio, Jungferio Viktoro, Jurkaus Pauliaus ir kt.

Visuomenės veikėjai, kunigai, istorikai

Toks pat mastas taikytas gyviems ar mirusiems visuomenės veikėjams, politikams ir kt. Pavyzdžiui nėra biografijos žymaus visuomenės veikėjo demokrato Bortkevičiaus Jono, aušrininko Buivydo Antano, Bulotos Jono Jurgio, Čiurlio Jurgio, Griniuvienės - Pavalkytės, J. D. Gudavičiaus Prano, dr., Galvanausko Ernesto, Juodakio Petro, gen. Gustaičio Antano, nors jo konstrukcijos lėktuvas Anbo paminėtas.

Kunigų vos kelios biografijos įdėtos — Jakšto - Dambrausko Ad., Balvočiaus - Geručio, Januševičiaus Povilo, prel., ir dar vieno kito. Betgi nėra biografijos vilniečio vienuolio domininkono Ciecierskio, kuris su kitais 1797 m. rengė sąmokslą prieš carinę Rusijos valdžią, buvo ištremtas Sibiran, grįžęs parašė atsiminimus.

Kaip jau anksčiau rašiau, kalbotyros dalykais enciklopedija daug turtingesnė: čia ne tik gramatikos dalykai, bet savų ir svetimų kalbininkų, rašiusių lietuvių kalbos reikalais, sudėtos biografijos. Istorikai šiuo atžvilgiu santūresni. Jie tiesiog bijo rašyti apie Algimantą, Alšėnų kunigaikščius, kunigaikštį Glinską arba kitus didžiosios Lietuvos kunigaikštijos žymius politikus bei pareigūnus. Rusų, lenkų, ukrainiečių, vokiečių istorikai, rašę Lietuvos istorijos klausimais, tarybinėje enciklopedijoje nepaminėti, pvz. nėra Afanasjevo D., Barbaševo, Briancevo, Dovanar - Zapolskio, Gronskio P., Ilovaiskio, Jakubovskio, Gumovskio, Hedemano O., Hruševskio M. ir kt.

*

Ir okupuotoje Lietuvoje gyvenimas nestovėjo vietoje: išaugo per tą laikotarpį ten gražus būrys žymių mokslo bei plačiąja žodžio prasme iškilių meno atstovų, kurie turės gauti vietos Lietuvių Enciklopedijos papildymuose, kadangi JAV leidžiamoji enciklopedija yra — Lietuvių Enciklopedija, ir joje visi iškilieji lietuviai paminimi.

JINOS LEŠKIENĖS PALETĖ

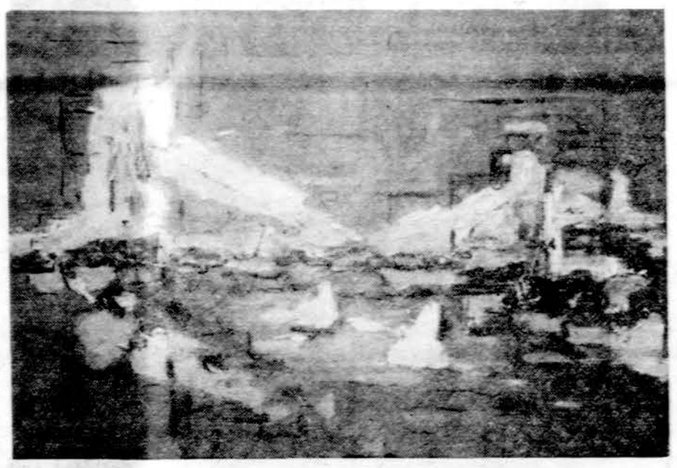

Jina Leškienė — Tiltas

Jina Leškienė

Los Angeles studentai ateitininkai gegužės 22 dieną lietuvių parapijos salėje surengė dailininkės **Totilaitės - Leškienės** tapybos parodą. Atidaromąją kalbą pasakė kun. dr. Celiešius, apibūdindamas jos kūrybos stilių bei pobūdį, klausant gausiai susirinkusiems meno mėgėjams.

Parodoje buvo išstatyti dvidešimt aštuoni aliejiniai dažais tapyti paveikslai. Dailininkė jais išreiškė įvairias temas. Ji davė meninę išraišką daugiausia konkrečioms sąvokoms, kaip gėlės, žvejų laivai, įvairūs žiedai, vandens lelijos... ir retais atvejais apipavidalino abstrakčias idėjas, kaip viltis, jaunystė. Pagal tai ir visa jos tapybinė kūryba atsiskleidžia: iš vienos pusės ji yra realistinė, iš kitos — artėja prie abstrakto.

Visi paveikslai pasižymi spalvų gyvumu, nenuobodūs žiūrėti. Ypač traukia akį tie, kuriuose dailininkė linksta į abstraktinį ekspresionizmą. Bene pats geriausias parodos paveikslas buvo "Nukryžiuotasis". Iš kitų atžymėtini šie: Žydėjimas, Pavasario nuotaikos, Etiudas, Madona, Viltis ir ypač Gėlės (paveikslas su vyraujančia violetine spalva).

Dailininkės tapymo technika gana charakteringa. Sukurti vaizdui, įkūnyti idėjai ji naudoja ne tik spalvų derinius, bet taip pat ir storą dažų sluoksnį, tarsi norėdama išgauti paveiksle trečiąjį matavimą. Visa tai sudaro jos tapybos stilių, kuris nėra sustingęs, bet alsuojantis jaunatviška dvasia.

Parodoje buvo parduota daugiau negu ketvirtis visų išstatytų paveikslų. Tai rodo, kad žmonės mėgsta dailininkės meną ir nori juo papuošti savo namus.

J. Tininis

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6-7777 24 hour towing service
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59h St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

FOTOGRAFAS
ŽAVIOMS NUOTAKO
THE Paul STUDIO
home of MODERN photography

Gowns by Martha
PORTRAITS ● CANDIDS
3213 South Morgan St. YA 7-5858

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIDOMIS.
DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI ŠVENČIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS
STEIN TEXTILE CO.
urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's", "fiberglass".
PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.
STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffetą, aksomo, ANGLIŠKŲ MERŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.
616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

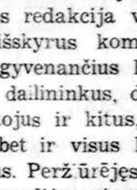

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)
• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera
PIETŪS
$1.65 & $2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS.
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.
Rezervacijoms skambinkite — 436 - 4622.
Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

4½%
Visų rūšių taupmenoms 4 kartus metuose

Taupmenos įdėtos iki 15 dienos mėnesio, pelno dividendą nuo pradžios mėnesio.
INSURED
Paskolos namams įsigyti ar taisyti
TURTAS VIRŠ $100,000,000.00
REZERVAI VIRŠ $9,500,000.00
Bendrovė iš seno vedama tėvo ir sūnaus
JUSTIN MACKIEWICH
Direktorių Tarybos Pirmininkas
JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas
VALANDOS
Pirmadieniais 9 iki 8 v. vak
Antradieniais 9 iki 4 v. vak
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak.
Penktadieniais 9 iki 4 v. vak.
Šeštadieniais — 9 iki 12 val.
STANDARD FEDERAL
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef. — VIrginia 7-1141

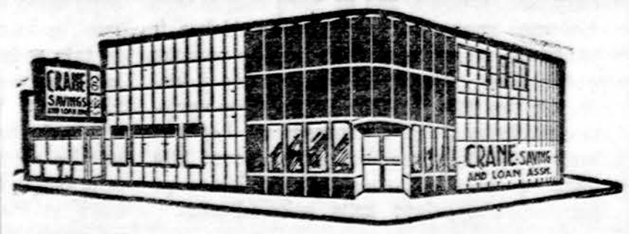

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4½% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .....9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. .....9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ....Trečiad. uždaryta

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

Kultūrinė Kronika

• **Lietuvių dailės studijos paroda 69 meno galerijoje, Chicagoje.** Šiandien 7 val. 30 min. vak. šioje lietuviškoje Chicagos meno galerijoje atidaroma jos studijos mokinių meno paroda. Pastaraisiais mokslo metais studiją, kaip iš parodos išleisto katalogo matome, lankė 37 mokiniai. Paskutiniojo semestro veiklos lentelėje, tame pačiame kataloge, regime, kad studijoje buvo dėstoma: paišyba, tapyba, grafika, dekoratyvinė tapyba, perspektyva, akvarelė, mozaika ir meno istorija. Praktiškuosius ir teoretinius dalykus dėstė šie mūsų dailininkai: Povilas Kaupas — tapybą, perspektyvą, alkvarelę, meno istoriją, Viktoras Petravičius — paišybą, grafiką, mozaiką, dekor. tapybą, Juozas Mieliulis — meno istoriją, Mikas Šileikis — meno estetiką.

Studijos vienerių mokslo metų rezultatai, pasiekti įvairioje technikoje, dabar ir norima parodyti viešai lietuviškajai visuomenei. Paroda 69 galerijos patalpose vyks iki birželio 25 d.

Ypač šią lietuvių meno studiją lankantis jaunimas žadina viltis pačiam jauniausiam mūsų dailininkų prieaugliui. O tai ypač reikšminga kaip tik šiuose Jaunimo metuose. Ir ši studijos paroda yra lyg ir mielas, tegu ir nepretenzingas preliudas į artėjantį Jaunimo kongresą ir į Pasaulio jaunųjų lietuvių dailininkų reprezentacinę parodą Jaunimo centre, Chicagoje.

• **Lietuvių rašytojų knygos į Formozą.** Tamkang College of Arts & Sciences Tapei, Formozoj, užsisakė Manyland Books leidykloje mūsų rašytojų kūrinius, išverstus anglų kalbon ir šios leidyklos išleistus atskiromis knygomis. Kiekvienos knygos pasiųsta po porą egzempliorių,kad laisvieji kiniečiai susipažintų su lietuvių autoriais.

• **Naujas teatras Vilniuje.** Vilniuje atidarytas naujas lietuviškas teatras — "Jaunojo žiūrovo teatras" (anksčiau tokiu vardu buvo vadinamas Kauno dramos teatras, veikęs buvusiose Metropolitain kino patalpose). Pirmas spektaklis — Šekspyro "Romeo ir Džiuljeta". Toliau bus — inscenizuotas literatūrinis vakaras - pokalbis, pavadintas "Gintaro paukštė" (pagal Mieželaičio "Duona ir žodis", kur panaudojama eilės lietuvių poetų kūryba, pradedant K. Donelaičiu). Rengiama ir pasaka "Du maži žmogeliukai dideliame mieste" (M. Sluckio ir V. Miliūno). Naujo teatro vyr. režisierė — Aurelija Ragauskaitė. Direktorius — Jonas Didžiakiekis. Teatras pradėjo darbą jau pereitą rudenį. Gegužės 27 d. buvo pirmas jo spektaklis, profesinių sąjungų patalpose. (E.)

R. Albrechtaitė — Natiurmortas (pastelė)
Iš Lietuvių dailės studijos parodos 69 galerijoje, Chicagoje.

TEATRINĖS KRITIKOS PRAŠMATNYBĖS

(Atkelta iš 2 psl.)

mo. Veikalas, sakyčiau, efemeriškai simbolinis; trapus, neišbaigtas, bet vis dėlto originalus. Tai priešmirtinis sapnavimas: mintimis artimų svajonių, brangios praeities, nuo būties išsigelbėjimo pasveikinimas. Viskas šioje saldžioje agonijoje nerealu. Senam aktoriui iš viso gyvenimo prasmingiausios tėra Hamleto tirados. Prapliumpa lietus (autoriaus gera poveikio priemonė), o duobkasiai vis kasa... O kai vėl nusišypso saulė, ateina jinai — mirtis. Kad ir keistom išorės naujovėm, tačiau tokia sava, kerėtoja, priartinanti į pasiilgtą miražą.

Kuo buvo pateisintas farsinis, iš dalies baletinis "Duobkasių" interpretavimas? Bravūra ir net Hamleto naujojo į lietuvių kalbą vertimo koneveikimas? Autorius šaukiasi į humaniškumą, bando ieškoti naujų draminės išraiškos formų! Vargu ar jam vaizdavosi cirkinės konjunktūros, rezultatybės piršimas ar mirties simbolio subanalinimas? Atrodo, jog mūsiškiai modernizmo tariamieji adeptai jokio subtilesnio sceninio veikalo nesugeba įgyvendinti, nepaprakaitavus, kaip ir kuriuo būdu žiūrovus pralinksmint: toks bent išliko pastangų įspūdis. K. Ostrausko "Duobkasiai" yra gal proginis, ne visai tobulas bandymas, tačiau jame taipgi yra ir geras grūdas, lakesnis polėkis. Ir reikia gi, pagaliau, kam nors dramaturgą užstoti, nes jam su Chicagos inscenizavimais ne visai pasisekė. Nors reklaminių kometų gal ir nestigo.

Nesiderino su pjesės intencijomis ir dailininko Algirdo Kurausko (šiaip stiprus, techniškai tobulai atliktas) apipavidalinimas. Scenovaizdis skirtas, kaip sakoma, "kietai operai". Dekoracijos kone realistinės, su Lietuvai būdingų kapinių vartų ir tvoros impresija. Be faktūrinės didžiulės kapo duobės, dešinėje nuo aktoriaus — įspūdingas nuo scenos planšeto iškeltas antkapis. Gelsvai - rausvai stiprokai apšviestas veiksmo plotas, elementų bei detalių išryškinimas, veik nekintantis apšvietimas nesitaikė su pjesės nuotaikomis. Jei jau galvojame ar šnekame apie nūdienio modernaus teatro formas, ar negalima būtų pasitenkinti tik neaiškiomis scenovaizdžio linijomis; ūkanos, pvz., slėgimu, kurią praskaidrina mirties apsilankymas? Veikale svarbu — mintys, žodžiai, o ne Jono Aisčio kadaise iškeltas "dekoracijų paradas".

Tai tiek naujų pergalvojimų apie Chicagos spektakliuose K. Ostrausko dramaturgiją.

Tobulėjimo piršimas ir griežtesni reikalavimai. Kritikos nekenkmsingumas. Priešiškas prieš ją nusiteikimas.

Nutraukdamas kritiškų vertinimų ciklą, autorius apgailestauja, jog lancetas palietė per opius asmenis. Reklaminio susižvaigždinimo atmosferoje bent kiek gilesni aptarimai mūsuose jau laikomi puolimais prieš sumanymą, nepalankiu prieš paskirus žmones nusistatymu. Megalomanija, atrodo, nori triumfuoti, o griežtesnis reiklumas, tobulėjimo receptai, įspėjimai ar patarimai priskiriami prie negerų, piktybinių tendencijų. Atoveikis kritikai, tenka konstatuoti, buvo aiškiai nepalankus. Aukštai iššaunamos raketos jokios į tobulėjimą traukos nepageidauja. Toks bent išlieka įspūdis.

Kalbama, jog nusimananti (ar bent gero linkinti) kritika yra tuo pat laiku ir gera, ir bloga. Nes reikalauja galimos tobulybės ir nebijo pareikšti nepasitenkinimo. Ir podraug kutena asmenų liguistas ambicijas, veikia jų tulžį. Ypač jei personos trokšta kometomis švitėti (suprantama, su reklamos prikergtomis uodegėlėmis). Tai čia ir glūdi vertinimų nauda arba jų žalingumas.

Pradinė, kiek ironiška į žvaigždynus ekskursija lietė pirmon eilėn mūsų kultūrinių parengimų paslaugius bei užsidegusius garsintojus. Antrą vertus, buvo bandyta pasibelsti ir į išeiviškų žvaigždelių kuklumą ar santūrumą. Tik tiek.

Du ar trys ankstyvesni, išsaukę neprielankesnę reakciją vertinimai čia praplečiami. Nes atrodė, kad naujos mintys nebus kenksmingos.

Be kitko, norisi patarti: auginkim ir gerbkim kritiką. Ir teatrinėse pastangose aptarimų prašmatnybės tenenusipelno vėsaus arba priešiško atoveikio.

MASKVINĮ ŠVIETIMĄ VYKDANT

Vilniuje dabar yra dvi švietimo ministerijos: senoji, tvarkanti bendrojo lavinimo mokyklas (ministras M. Gedvilas) ir nauja — aukštųjų ir specialių vidurinių mokyklų ministerija (ministras H. Zabulis). Tų dviejų ministerių pažiūros į švietimo padėtį nevienodos. Zabulis nuolat primena, kad reikia susirūpinti mokymo lygio kėlimu, o Gedvilas vis dar didžiuojasi tik dideliais mokyklų ir mokinių skaičiais. Net apie mokytojų pasirengimą Gedvilas kalba tik didžiuliais skaičiais. Esą, "Dabar iš 32,000 pedagogų šeimos 28,000 turi aukštąjį, nebaigtą aukštąjį arba specialų vidurinį išsilavinimą". Ir: "kas antras mokytojas yra komunistas ar komjaunuolis"...

Ši antroji mokytojų kvalifikacija Gedvilui svarbiausia. Pedagoginio mokytojų pasirengimo nesiteikia tiksliau paskaičiuoti. O iš to, kuo Gedvilas didžiuojasi, matyt, kad bendro lavinimo mokyklose (nuo pradžios iki brandos atestato) yra 32,000 mokytojų. Beveik visi jie bolševikinės mokyklų sistemos auklėtiniai. Iš jų 16,000 komunistai ar komjaunuoliai. Keturi tūkstančiai mokytojų dar neturi nei "specialaus vidurinio išsilavinimo", tai yra, neturi net pradžios mokyklose dėstyti reikalingo pasirengimo (nebaigę seminarijų). Gal jiems tą atstoja komjaunuolių bilietai?

Iš kitų 28 tūkstančių nežinia kiek turi aukštesnėse klasėse dėstyti reikalingus universiteto ar pedagoginio instituto diplomus, ir kiek yra tik pabuvojusių tose mokyklose. Nutylimas skaičius mokytojų, kurie dėsto vidurinėse mokyklose, patys tik vidurinįjį mokslą tebaigę. M. Gedvilas aiškiai vykdo maskvinę švietimo politiką, kuri tebesivadovauja šūkiu — tegu ir menkai, bet kad tik daug. (E.)

Marinamas baletas

H. Kunavičius, vienas iš Lietuvos baleto veteranų, viešame laiške (K. T., 66/99) klausia ir atsako, "kodėl atsiliko mūsų baletas".

Prieš kiek laiko Vilniuje buvo ("visasąjunginis") baletmeis terių seminaras, ir jau tada visi pripažino, kad Vilniaus baleto profesinis lygis nusmukęs. Kai kurie vertintojai sprendę, kad jam jau nebėra ko ir imtis tokių uždavinių, kaip "Gulbių ežaras". Šiulė tenkintis tik kameriniais spektakliais.

Kunavičius, ne visai sutikdamas su tokiu nuvertinimu, nurodo, kodėl Vilniaus baletas sumenko: jis marinamas, neduodant jam naujų jėgų. Vilniuje keliolika metų nebuvo baleto mokyklos, o ir dabar esanti mokykla nuo teatro visiškai atskirta. Tik 1963 metais iš tos mokyklos atėjo teatran keli šokėjai, kurių daugiau nenumatoma. Penkiolika metų laukta, kol buvo parengta kiek šokėjų Leningrado baleto mokykloje. "Tai tikras kūrybinių kadrų prieauglio badas", — rašo H. Kunavičius. Jis mano, kad neleistina Vilniuje esančią choreografinę mokyklą taip atsieti nuo baleto teatro. Tačiau, nors ir neleistina, vis dėlto taip yra, ir ne vien baleto srity. Ta pati "nematoma ranka" yra apkarpiusi Vilniuje visų kūrybinių specialybių prieauglio rengimą. (E.)

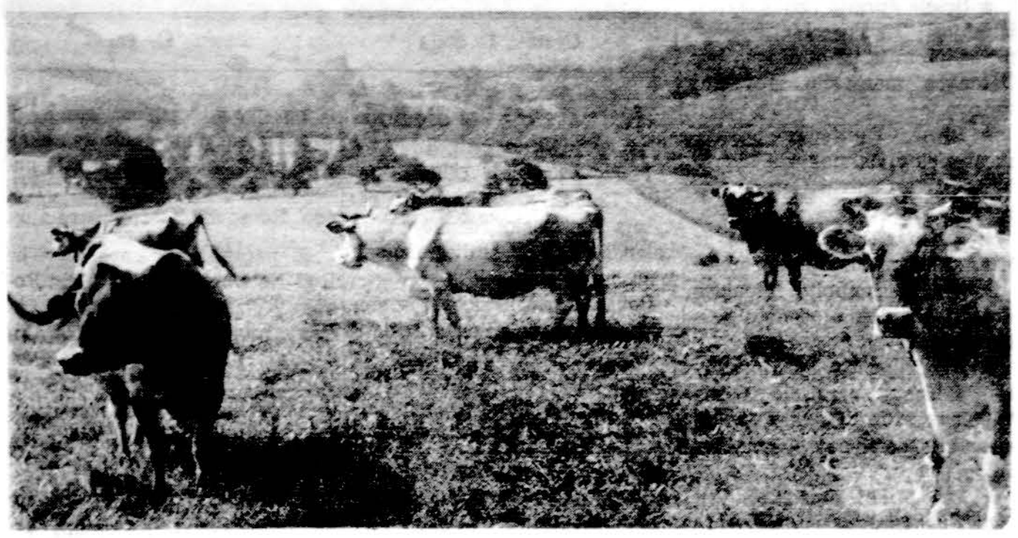

Užkandus, reikia ir kvepteléti... Nuotrauka V. Maželio

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108 - 09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PR 8-0333 PR 8-0334

RŪTA
MARQUETTE PARKE
6812 So. Western, PR 8-3493
ČIA GAUSITE LIETUVIŠKUS VALGIUS PRITAIKYTUS JŪSŲ SKONIUI!
Atdara kasdien nuo 7 val. ryto iki 8 val. vakaro, o sekmadieniais nuo 11 val. ryto iki 8 val. vak. J. ir K. Baltramoniai, sav.

PLANINGAS TAUPYMAS
moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!
Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokamvisas pašto persiuntimo išlaidas.
4½%
Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.
MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Pirmadienį, antradienį ir penktadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 v. vak.
Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų
Trečiadienį uždaryta visą dieną.
Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

Skaitykite ir platinkite dienr. Draugą.

Moterų Gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill., 60629
Tel. 925 - 5988

AR GALIMA ATSPĖTI VAIKO BŪSIMĄ GENIALUMĄ

N. BUTKIENĖ, Reading, Pa.

Yra tvirtinimų, kad į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai. Žinoma, tuose kraštuose, kurie yra toli nuo civilizacijos, ši problema yra labai sunki. Bet civilizuotame pasaulyje yra suorganizuota nemaža ratelių, kurie ieško jaunų talentų ir juos randa bemaž kiekvieną savaitę. Ypač tam gerai patarnauja TV stotys.

Tokie laikai, kaip Edisono laikotarpio, kada jam pavyko labai sunkiai prasimušti ir įtikinti kitus, kad jo išradimai atnešią žmonijai nepaprastą palengvinimą, seniai praėjo.

Dabar vaikai nuo mažens, ypač JAV, yra aprūpinti mokyklomis. Jau nuo 5 metų jie turi lankyti darželius, o privačiuose darželiuose jie priimami net nuo 3 metų. Lietuvių vaikams ta problema lengvai išsisprendžia tik dideliuose miestuose, kaip Chicagoj ir kitur, tėvai jau gali vaikus siųsti į Montessori sistemos darželius. Ten lengvai galima atidengti vaiko gabumus, jo talentą, ir net genialumą, ypač meno pamėgime.

Kiekviena mokykla ir vaikų darželiai rengia savo mokinių parodas. Neretai atsitinka, kad pats jauniausias laimi talentų konkurse.

Deja, labai daug vaikų praleidžia gatvėse be priežiūros visą laisvą nuo mokslo laiką, neturėdami progos išvystyti savo gabumų. Atvirkščiai, jei vaikas vaikšto susimąstęs arba atrodo keistokas, tai jis laikomas atsilikusiu nuo normalių vaikų ir dažnai atiduodamas į specialius, atsilikusiems įrengtus namus ar mokyklas ir ten žūsta nemaža talentų, visai nepastebėtų. Tiesa, JAV-ėse tokiose institucijose dirba prityrę specialistai gydytojai, bet vis dėlto ten žiūrima į tokius vaikus kaip į ligonius, protiškai atsilikusius.

Gydytojo patirtis apie vaiko genialumą

Vienos Oklahomos gydytojas William Graig pasakojo apie vieną savo ligonį vaiką, kuriam šiandien jau sukako 18 metų. Jis pažino jį nuo mažens. Dėl nenustatytos priežasties tas vaikas, būdamas vienerių metų amžiaus, pasidarė kurčias. Penkių metų amžiaus jis, kaip kurčias ir nebylys, pakliuvo dr. Graigo priežiūron. Pernai tas vaikas buvo patalpintas į Hudson namus Oklahomoje, kur pavyko atidengti jo genialumą. Nors jis negali skaityti, bet pagauna radijotranzisterio jautrumą. Jis išstudijavo visas radijo linijas, moka gerai prijungti visus radijo aparatus, sutvarkyti jų rodykles ir nustatyti kiekvieną radijo aparatą, kad jis puikiai skambėtų, nors pats nieko negirdi. Jis genialiai orientuojasi oro spaudimuose. Kur reikia normaliam žmogui oro tyrimui pašvęsti penkias minutes, tam jaunuoliui užtenka 60 sekundžių.

Gydytojo nuomonė yra tokia, kad tėvams, ypač motinoms, reikėtų daugiau laiko skirti vaikams, specialiai iki mokyklinio amžiaus. O atiduodamą vaiką į specialius tokiems namus ar į ligonines, motina turėtų dažnai lankyti ir padėti medicinos personalui geriau ir greičiau pažinti jos vaiką.

Bet amerikietės moterys taip apkrautos savo asmeniškomis pareigomis tarnyboje, visuomenės darbe, užimtos persiskyrimais ir naujomis vedybomis, kad neranda laiko prižiūrėti net savo sveikų vaikų, ką jau bekalbėti apie ligonius.

Pustuzinio vaikų motinos patarimai

Šiems metams išrinktoji Mrs. America ponia Alice Buehner iš Salt Lake City, ilgais, rudais plaukais, mėlynomis akimis, apie 6 pėdų aukščio, 130 svarų, 34 m. amž. gražuolė, šešių vaikų motina, neseniai sugrįžo iš kelionės po Europą su įvairiomis patirtų įspūdžių idėjomis, kuriomis ir dalinasi su kitais.

Ji pastebėjo, kad Europos vyrai žiūri į moterį daugiau kaip į savo meilužę ir vengia ją sulyginti su savimi; tuo tarpu JAV valstybėje moterys jaučiasi visai laisvai, tarp vyrų ir moterų viešpatauja lygybė ir draugiškumas, o paskui tik atsiranda vedybinė meilė.

Ponia Buehner galvoja, kad ir JAV vyras turi būti šeimos galva, o žmona tik jam padėti savo patarimais. O kas liečia vaikų auklėjimą, tai ji siūlo prisilaikyti griežtos disciplinos ir, reikalui esant, bausti vaikus fiziniai. Ji prisipažino, kad pati suduoda savo nepaklusniems vaikams per minkštą vietą. Deja, su jos nuomone sunku sutikti. Su bausmėmis patartina, auklėjant vaikus, būti atsargioms. Atsitinka, kad tėvai dažnai baudžia vaikus be rimto pagrindo vien dėlto, kad bausdami patys pajunta savotišką malonumą. Būna taip, kad pradėdami bausti, negali toliau susilaikyti ir primuša nelaimingą vaiką iki mirties. Bet atsitinka ir atvirkščiai, kai vaikui pradeda patikti jo mušimas. Pati esu buvusi tokio įvykio liudininke. Traukinyje vienas 5—6 m. berniukas taip ilgai kniaukė ir įgriso keleiviams, kol jo motina neišvedė jį į prausyklą. Iš ten jis sugrįžo labai patenkintas ir pasidarė visiems malonus. Jo motina susigėdus prisipažino, kad ji padariusi klaidą per dažnai mušdama vaiką, o dabar pats vaikas to mušimo reikalauja.

Ar sveika pokalbiai valgio metu?

Ponia Buehner dar pataria dažniau pasikalbėti su vaikais prie valgio, o ypatingai guldant vaiką į lovą, aptarti su juo jo dienos problemas. Ji siūlo praleisti su vaiku prieš miegą kokia 10 minučių. Ir dėl šio jos patarimo verta pagalvoti. Žinoma, malonus pasikalbėjimas prie stalo gerai veikia į apetitą, vaikas dažnai nepastebi, kad valgo nemėgiamą valgį. Bet toks pasikalbėjimas pavojingas, kai valgoma žuvis arba mėsa su kauliukais. Tada patartinas angliškas pavyzdys, valgant nesikalbėti. Taip pat ir vakarinis pasikalbėjimas gali sujaudinti vaiką, jei būtų prisimintas koks nemalonus dienos įvykis, tai tik išblaškytų jo miegą. Geriau pratinti vaiką prieš atsigulant į lovą pasimelsti, kas labai raminančiai veikia į vaiką, ir po to jis greit saldžiai užmiega.

Toji 6 vaikų motina dar pataria motinoms kuo mažiau duoti vaikams laisvės, o, svarbiausia, neužmiršti griežtumo. Taip pat ir šis patarimas gali būti priimtas su dideliu rezervu, nes bausmė turi būti vartojama su saiku. Per dažnai ir per griežtai bausti vaikai svajoja prie pirmos progos atsikratyti savo tėvų arba ieško svtimųjų draugiškumo, kas gali kartais vieton naudos atnešti jiems tik žalą. Žinoma, tinkamai auklėti vaikus nėra lengvas uždavinys. Tačiau motina su natūraliais motiniškais jausmais ir supratimu, o taip pat su tikra meile atsidavusi savo vaikui, pati nujaučia, kaip ji turi auklėti savo vaiką, apsaugoti jį nuo blogų palinkimų, išvystyti jo būdo gerąsias puses ir net pastebėti jo geniališkumą.

—o—

Kuri graži moteris ir kuri žavi?

Graži moteris yra toji, kurią jūs pastebite. Žavi gi moteris yra ta, kuri pastebi jus.

M. Stankūnienė — Tapyba (aliejus)
Iš Lietuvių dailės studijos parodos 69 galerijoje, Chicagoje.

"Aidutės", suorganizuotos muz. Alice Stephens, pirmą kartą sėkmingai pasirodė birželio 8 d. Jaunimo centre tarptautinių atstovų priėmime, viešnioms pademonstruodamos lietuvių liaudies dainas. Iš k. į d.: Alė Vasaitytė, Danutė Prūsaitė, Viktorija Grigalaitytė; II-oje eilėje iš k. į d.: Jūratė Jančytė, Leonilija Nakutytė, Lucija Buivydaitė, Irena Jakševičiūtė. Nuotraukoje trūksta kanklininkių: Aušrelės, Jūratės ir Danutės Vaičeliūnaičių. Taipgi nėra pranešėjos bei režisierės Živilės Numgaudaitės ir pačios vadovės - dirigentės Alice Stephens. Visos dalyvės yra Illinois, Chicagos, Lojolos ir Roosevelto universitetų studentės.

GINTARO BALIAUS DEBIUTANTĖS

Kristina J. Austin lankė Visitation pradžios mokyklą ir šį mėnesį baigia Visitation aukšt. mokyklą. Čia ji studijavo prancūzų kalbą ir istoriją. Ji taip pat studijavo baletą ir ritminius šokius. Savo šokiais pasirodė keliose vietose. Taipgi studijavo dainavimą ir skambinimą pianinu.

Ji buvo Dariaus ir Girėno posto mergaičių lavinimosi grupės narė. Taip pat per ketverius metus buvo "Ateities" tautinių šokių grupės dalyvė ir kartu su visa grupe dalyvavo įvairiuose lietuviškuose pasirodymuose.

Raminta A. Lampsatytė, būdama 16 m., baigia Bogan aukšt. mokyklą. Jos mėgiamiausi užsiėmimai — tapyba, skambinimas pianinu, dainavimas chore ir skaitymas. Piešti mokėsi 3 metus pas dail. A. Rūkštelę. Neseniai pasirodė su savo pirmuoju pianino rečitaliu Jaunimo centre. Ten skambino savo pamėgtų kompozitorių Beethoveno ir Chopino kūrinius. Dainuoja Chicagos Lietuvių operos chore. Dalyvavo 1965 m. Verdi "Requiem" ir 1966 m. "Traviatos "pastatyme. Bogan aukšt. mokykl. akompanuoja mokyklos chorui, taip pat lietuvių liuteronų bažnyčios chorui.

1965 m. ji baigė Chicagos aukšt. lituanistikos mokyklą Jaunimo centre. Birželio 24 d. baigs Bogan aukšt. mokyklą, 2-ąja ar 3-ąja mokine iš 500 baigiančiųjų. Mano studijuoti Valparaiso ir mano tapti muzikos ir vokiečių kalbos mokytoja. Minimas universitetas suteikė jai $1,600 stipdendiją.

Carol A. Misevich, dabar 18 m., lankė Vilniaus Dievo Motinos pradž. mokyklą, bet užbaigė Švč. Marijos pradžios mokyklą Riverside. Šiuo metu baigia Nazaretho akademiją La Grange parke, kur per visus 4 metus buvo gerųjų mokinių tarpe. Mokėsi anglų klb., fizikos, matematikos bei dramos.

Aktyviausiai reiškėsi dramos klube ir yra to klubo narė. Taip pat priklausė "Ateities slaugių" klubui, mergaičių atletikos drjai ir studentų aktyvistų komitetui. Kitais metais ruošiasi stoti į universitetą ir ruošis diplomatinei tarnybai užsienyje.

Domisi teatru ir virimu. Dvejus metus dirbo savanore Mount Sinai ligoninėje ir ten baigė slaugės kursą.

Cynthia E. Stahl yra uoli skautė ir priklauso Šv. Ritos draugovei.

Ji savanoriškai įsijungė pasidarbuoti Leukemijos fondui bei raštinės patarnavimams Cenacle namuose.

Aktyviai dalyvavo klubuose: "Junior Achievement", kur ji buvo sekretore, gamtos mokslų bei anglų kalbos Marijos aukšt. mokykloje.

Mėgiamiausi užsiėmimai: čiuožimas, plaukymas, siuvinėjimas ir jojimas.

Baigusi Marijos aukšt mokyklą, mano įstoti į Illinois universitetą, Champaign, Ill., ir siekti mokytojos karjeros.

Roberta A. Staskon lankė Queen of Martyrs pradžios mokyklą. Baigė "Academy of Our Lady" aukšt. mokyklą ir dabar yra St. Xavier kolegijos studentė.

Aukštojoje mokykloje buvo per 3 metus studentų tarybos narė ir darbavosi įvairiuose klubuose: Sisca, dramos, sodaliečių ir ispanų kalbos.

Ji mėgsta skaityti, siūti ir golfą. Tikisi tapti mokytoja.

Patrice E. Yanas, 17 m. amž., lankė Šv. Ritos pradž. mokyklą, o šį mėnesį baigė Marijos aukšt. mokyklą. Ji yra uoli skautė ir yra gavusi "Catholic Marian Award".

Marijos aukšt. mokykloje priklausė įvairiems klubams: gamtos mokslų, žurnalizmo, debatų, sporto, Raudonojo Kryžiaus, S. D. S. ir Sisca. Praeitų metų birželio mėn. atstovavo Marijos aukšt. mokyklą spaudos konferencijoje, suruoštoje astronautams.

Sun - Times pastate turėjo išstatytus savo meno kūrinius ir jos straipsniai buvo atspausdinti National Essay antologijoje. Mokėsi skambinti pianinu, gitara, studijavo baletą ir dramą. Dalyvavo įvairiuose rečitaliuose bei vaidinimuose. Mėgsta čiuožti,plaukioti ir modeliuoti.

Buvo Dariaus ir Girėno pagalbinio vieneto valdybos narė. Uoli visuomenininkė.

Rudenį stos į Lojolos universitetą studijuoti anglų literatūrą.

Roberta A. Staskon

Raminta A. Lampsatytė

Carol A. Misevich

Kristina J. Austin

Cynthia E. Stahl

Patrice E. Yanas

IŠ MOTERŲ PASAULIO

★ **Lietuvių dailininkių paroda** Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre, Chicagoje, vyksta nuo birželio 8 d. ligi birželio 15 d., sekančio trečiadienio, kasdien 7—9 val. vak., o šeštadienį 1—9 val. vak. Dalyvauja 16 dailininkių: D. Ancevičienė, M. Ambrozaitienė, N. Banienė, V. Balukienė, B. Bulotaitė, V. Černienė, B. Jameikienė, R. Jautokaitė, E. Marčiulionienė, J. Monkutė - Marks, seselė M. Mercedes, J. Paukštienė, E. Rundzaitienė, Z. Sodeikienė, A. Korsakaitė - Sutkuvienė ir G. Žumbakienė. Dailininkių kūrinių parodos paruošai vadovavo Z. Sodeikienė ir G. Žumbakienė. Paroda buvo suruošta specialiai tarptautinių atstovių priėmimui, kurį surengė Lietuvių moterų klubų federacijos Chicagos klubo valdyba, vadovaujant energingai bei sumaniai pirmininkei M. Kriaučiūnienei, birželio 8 d., trečiadienį, 5 val. p. p. Jaunimo centro didžiojoje salėje. Todėl ir parodos katalogas buvo išleistas anglų kalba, kad per 150 įvairiausių tautų atstovių galėtų susipažinti su lietuvaičių menu. Klubo valdybai pageidaujant, paroda buvo pratęsta, kad ir lietuviškoji visuomenė galėtų ją pamatyti.

★ **Ponia Navickienė,** Patrick Nugent teta, ir **J. Matulėnienė,** ilgametė jo tėvų kaimynė, surengė jo sužadėtinei Luci Johnson, prezidento dukteriai, priešvestuvinį pobūvį, vad. "shower party" Swedisch Glee Club patalpose, 621 Belveder, Waukegan priemiestyje. Dalyvavo 150 viešnių ir būsimoji jaunoji atidarinėjo dovanas net trejetą valandų. Ona Petrošienė, laidotuvių direktoriaus žmona, viena viešnių, pastebėjo laikraštininkams (kurie pagal Luci pageidavimą nebuvo įleisti į pobūvį): "Luci yra nepaprastai maloni ir džiaugiasi viskuo. Iš tiesų, ji yra taip paprasta mergaitė!"

★ **Elenutė Bradūnaitė, Laima Nainytė** ir **Milda Pakalniškytė** įsijungia į darbą mergaičių Dainavos stovykloje liepos 17—31 dienomis. Puiki proga išbėgti į gamtą, išvengti gatvės ir miesto dulkių. Mergaites registruokite: S. Endrijonienė, 6914 So. Talman, WA 5-2221, arba D. Augienė, 6508 So. Talman, PR 8-8534.

★ **Seselė Jurgita (Saulaitytė),** laimėjusi "Laiškų Lietuviams" pirmą premiją už straipsnį, bus Dainavos mergaičių stovyklos vadovė.

★ **Stasė Pautienienė** baigė anesteziologijos mokyklą ir pradėjo dirbti Central Community ligoninėje.

★ **Genovaitė Maciūnienė** ir Mrs. Martin Shobris išrinktos į Central Community ligoninės Moterų pagelbinio vieneto valdybą.

★ **Dr. Salomėja Buziliauskienė - Barnett** persikėlė iš Los Angeles, Calif., į Chicagą ir dirba savo specialybėje — anesteziologė.

★ **Dr. Milda Budrienė** yra Lietuvių Gydytojų biuletenio atsakingoji redaktorė. **Birutė Kožicienė** — moterų kampelio tame biuletenyje redaktorė ir **Irena Makštutienė** — administratorė.

Mirė rašytoja — didžioji antikomunistė

Ponia Elizabeth Dilling Stokes, 72 m., antikomunistė rašytoja ir paskaitininkė, mirė balandžio 29 d. širdies smūgiu Lincolne, Nebr.

Būdama savo karjeros viršūnėje, 1931 m. ji aplankė Sovietų Rusiją. Susipažinusi arčiau su komunizmu, tuoj po tos kelionės ji parodė didelį nepasitenkinimą juo. Sugrįžusi namo, ji pradėjo rašyti ir paskaitas skaityti prieš tai, kas jai atrodė nukrypimu į kolektyvizmą JAV-ėse Roosevelto administracijos.

Ji parašė šias knygas: "The Red Network" (1933), "The Roosevelt Red Record and its Background" (1936), "The Octopus" (1940) ir "The Plot Against Christianity" (1964). Ji taipgi parašė daug straipsnių žurnalams ir skaitė paskaitas visame pasauly.

Žinoma, kai kieno ji čia buvo smarkiai kritikuojama dėl savo antikomunistinės veiklos.